

ВІСНИК

УКРАЇНСЬКОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ

Ч. 1.

Січень, 1945

ВІД РЕДАКЦІЇ

Після довшої перерви, спричиненої воєнними обставинами, приступаємо оце знову до дальшого видавання Вісника Українського Центрального Комітету.

Всякі труднощі, які стояли на перешкоді до появи цього числа, є причиною того, що деякі матеріяли поміщені в ній відзеркаляють стан з 1. листопада 1944 р. Всежтаки ми їх вмістили, щоб заповнити прогалину, яка ділить нас від появи останнього числа Вісника, та представити працю, що в тому часі була виконана.

На майбутнє Вісник УЦК ділитиметься на три основні частини, а саме:

1/ Частину офіційних повідомлень Проводу й ресортових відділів УЦК.

2/ Частину, що в ній заторкатимемо проблеми еміграції та ідейного змісту в нашій праці.

3/ Частину, що в ній подаватимемо короткі огляди про українські установи, які діють на терені Німеччини та їх працю.

В цьому числі офіційну частину УЦК займають у першу чергу обіжники Відділу Організаційного УЦК, бо в останньому часі треба було в першу чергу зайнятись організацією УЦК в нових умовах діяння. В дальших числах Вісника, що появлятимуться кожного місяця, даватимемо обіжники й повідомлення інших відділів нашої установи.

Рівно ж, у 3. частині подаємо огляди про деякі тільки українські установи в Німеччині; про інші писатимемо в наступних випусках.

Щоб Вісник міг виконати своє завдання, потрібна до нього ділова допомога усіх III Керівників і провідних одиниць нашої установи. Тому Редакція звертається до них з проханням присилати вчасно та прозоро опрацьовані повідомлення чи обіжники відділів УЦК, як рівно ж статті що торкаються проблем даного відділу і його праці, еміграційної проблематики та ідейного змісту в нашій праці. За всі завваги та побажання щодо редагування Вісника будемо теж щиро вдячні.

Вісник УЦК появляється знову на початку нового року. Це
мостий рік війни, ми в зовсім нових умовах праці. Доложи-
мо ж усіх зусиль, щоб наше діло принесло якнайбільше користи
українській спільноті, та щоб кожний з нас на своїм відтинку
виповнив найкраще свій обов'язок.-

З Р і в д в о м Х р и с т о в и м і Н о в и м
Р о к о м сердечні побажання здоров'я, сил, твердої віри
в краще майбутнє Українського Народу та успішної праці
для його добра - бажає всім своїм співробітникам і всьо-
му українському громадянству

Український Центральний Комітет

В. К у б і й с ь к и ч

ДО ПІІ КЕРМАНІЧІВ, ГОЛОВ СТАНИЦЬ І ВСІХ СПІВРОБІТНИКІВ УЦК

Чао великого еміграційного руху українців поволі добігає до кінця. Зі Словаччини надходять останні транспорти. Люди осідають, знаходять приміщення, знаходять собі праць, чи вклячаються в неї через Уряди Праці. Як довго життя цієї останньої хвилі української еміграції заспокоєватиметься в нинішніх берегах, цього ніхто не може знати. Ніхто не може збагнути дальшого розвитку воєнних подій.

Але одне залишається певним і незмінним: це завдання Українського Центрального Комітету і наш обов'язок сповнити ці завдання. І в край і тут завдання УЦК було фізичне і моральне збереження українського народу. І тепер, у чужині, фізичне і моральне збереження українських людей є першим наказом нашої праці.

На одне звертає вашу увагу, мої близькі і дальші співробітники: не думайте, що зі зменшенням числа українців, якими має опікуватись УЦК, наш завдання і обов'язки стали легші, простіші. Навпаки вони хоч по суті не змінилися, все ж таки стали в умовинах українського розпоршення трудніші і методично складніші ніж були в край.

Тут маємо всього коло 750 тис. робітничої і політичної еміграції з західних земель, але тут маємо ще кілька мільйонів такої ж східно-української еміграції, до - хочемо, чи ні - оглядається на нас, шукає у нас хоча духової підтримки, у нас, що краще знаємо умовини і мову Німеччини і свободніше порухаємось у ній. Додайте до того, що в край мали ми до діла з суцільним українським населенням, вкоріненим у рідну землю і рідну духовність. Сьогодні мусимо опікуватись розпоршенням народом, ступеним за батьківщиною, що в розпуді шукає доброго слова і помічної руки. Вони, сте щире слово і доброзичлива рука для українського емігранта - це живий знак національної спільноти, що одна вже нині, після утрати рідної землі, заступає йому батьківщину. В усій Вашій поставі і праці не сміє бракувати тих добрих слів для братів і тієї готової до доброго діла руки, що помаєє в потребі.

Також методично наша праця на терені Німеччини ускладнилася. В край УЦК був єдиним і разом з цим всеохопним українським організацієм. Все автономне життя, поскільки воно розвивалося на поверхні, в легальних формах, вклядалося в ряни комітетської організації. Тут інакше. Тут ми застали вже і українські і німецькі організації, що в них оформляється життя українців. Напр., у край всі освітні товариства і світлиці були під керівництвом УЦК. Тут маємо світлиці УНО, що стоять поза комітетом. Там ОПУС організував краве українське студентство з доручення УЦК. Тут існує незалежна від нього Націоналістична Організація Українського Студентства /НОУС/. Отже там - у край - діяли ми безпосередно, тут - у Німеччині - діятимем

ГОЛОВНИМ

ВІДДІЛ ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ

В праці Організаційного Відділу /не тільки УЦК, але і загалом в усіх організаціях/ повтаряється постійно проблема згармонізування в одну органічну цілість трьох основних елементів кожної організації, якими є:

1. терен.

на якому проявляє свою діяльність дана організація. Йде тут у першу чергу про територіальний розподіл компетенцій /позема організаційна схема/ і визначення ступенів підпорядкування низових клітин надрядним.

2. людина

з добрими і злими прикметами її характеру і вартостями фахового знання. Йде про те, щоб кожна людина була на властивому їй місці, а також про її оптимальне використання й створення до цього відповідних обставин /персональна політика/.

3. річ.

себто зміст праці, що її на даній території має реалізувати дана людина. Завдання, що його має виконати організація, такі великі, що вони мусять бути розподілені на складові частини й виконувати цілим рядом людей. Отже йде тут про річевий поділ справ /позема організаційна схема/.

Перенесення праці УЦК на зовсім нові терени, середнім чином змієних обставин, вимагає ще раз з'ясування певних проблем. Перші зачатки розв'язання цих проблем подасмо нижче в ряді Об'єднань УЦК до всіх Станиць.

Об'єднань УЦК

ч.: 1

/до всіх Станиць/

1. Становище, можливості праці і найважливіші завдання УЦК під сучасну пору.

УЦК був і є одиноким легальним виявом організованого життя українців в ГГ із засадничим завданням: організувати в сучасній дійсності моральну й матеріальну самодопомогу членів української спільноти.

Поза межами ГГ діяло на терені Великонімеччини ще Представництво УЦК - передусім як зв'язковий і заступник українського робітництва з ГГ в Райху перед центральними урядовими чиновниками в Берліні.

З хвилиною пересунення східного фронту на захід втратив УЦК майже всі етнографічні українські землі ГГ і обмежується сьогодні до кількох комитетів і зредукованої до мінімуму централі, як лучника і зв'язкового з Правлінням ГГ в Кракові. Натомість цілі тисячі українського гро-

мадянства й сотні співробітників УЦК знайшлися на терені Райху.

Ця біженецька маса українців, що знайшлася в тяжких обставинах політичної еміграції, домагається дальшої опіки й помочі УЦК. Це домагання є таке самозрозуміле, як зрозумілими є всі старання УЦК забезпечити цій новій хвилі емігрантів відповідне становище й опіку. Загальна опінія переносить одначе без будь-якої застанови організаційні привички з ГГ на терен Райху і вважає самозрозумілим потребу творення Комітетів чи Делегатур, чи постів Мужів Довір'я - як це було в ГГ - і природно вважає покликаною до цього організацію УЦК. Та відносини в Райху куди складніші, ніж це видається на перший погляд; треба бачити їх реальними очима і розуміти можливості й труднощі реалізації таких задумів.

У повній свідомості відповідальности за тисячі біженців й сотки тисяч українських робітників, що від ряду літ працюють у Райху, УЦК робить всі можливі старання, щоб цю зрозумілу вимогу українських громадян в Райху - організації самопомогової акції - зреалізувати.

По сьогоднішній день одначе є УЦК на терені Райху це тільки г о с у е м. УЦК не має формального права творити якунебудь організаційну сітку своїх комітетів і тому змушений обмежитися тільки до посередньої акції через існуючі вже компетентні чинники і закріплені вже до сьогодні в Райху свої власні позиції.

Зокрема діє на терені Райху цілий ряд українських організацій /УНО, У.Громада/ і німецьких установ з українськими відділами /ДАФ, РНШт/ чи з українськими співробітниками /УУД, Центральфірзоргештелле/, які займаються різними формами опіки й допомоги українцям Великої Німеччини і на тому полі мають заслугу й безперечні досягнення.

УЦК не вважає конечно потрібним творити свої комітети, чи свою організаційну сітку; одначе вважає конечно створення для українців з ГГ можливостей, які мають інші народи, а щонайменше такого трактування й такого загального організування самопомоги, як це було в Галичині. В тому напрямі буде УЦК постійно діяти.

Очевидно, що можливість організування в тій площині всіх українців - без різниці їхнього територіяльного походження чи часового побуту в Райху - визнає УЦК як одиноким правильним. Є це одначе справи, що вимагають передусім засадничої згоди німецької влади. Такої згоди поки що немає.

Тому УЦК /не тратячи з ока основної цілі: створення одної організації моральної і матеріальної допомоги українців у Райху/ старається /зі всіх своїх закріплених в Райху позицій - Станиці в Любені, Представництва в Берліні та Відні - і диспонуєчи набутими дотепер моральними і матеріальними засобами/:

1. про якнайтіснішу співпрацю з існуючими на терені Райху українськими організаціями і установами,

2. про доповнення неспроможених ними й свіжо, на поверхню дня винесених ділянок опіки й допомоги членам української спільноти,

3. про координацію усіх видів суспільної опіки.

В ніякому разі не входить УЦК в компетенції і дотепершню діяльність тих організацій і установ, що діють на терені Райху. Старасться тільки у взаємному порозумінні з їхніми проводами допомогати їм і через них усіма засобами, що стоять до диспозиції УЦК /харчі, ліки, книжки, гроші, а навіть люди/ у реалізації їхніх завдань. Виследи цієї співпраці й її корисність підтвердило вже життя і вона провадитиметься далі.

Важне й перше: допомогти українській людині в її потреби у цей такий важкий час, - а байдуже й другорядне, хто це виконає.

Отже зрозуміло, що нарікання на УЦК в крУгах нової хвилі біженців у Райху не мають об'єктивного виправдання й родяться з повного незнання обставин і труднощів, у яких у перших днях доводиться жити біженцям.

Як організація по своїй суті й формі повні аполітична, має УЦК до питань "великої політики" нинішнього дня тільки посереднє відношення:

- а/ через сам факт існування, як українська організація;
- б/ через свій провід і своїх співробітників, як громадян

Доручаємо отже всім нашим станіцям у щоденній зустрічі з громадянами:

1. з'ясувати повний об'єктивний стан речей, щоб запобігти безплідним наріканням і опірченням, до яких немає об'єктивних причин.

2. Усвідомити громадян, що тільки почуття спільноти і впливаві з цього накази підпорядкування особистого загальному, накази праці, співпраці і жертви для членів спільноти і прояви власної ініціативи у підшукуванні шляхів допомоги є єдиними проявами здорової нації.

3. Притягнути в ім'я цих засад якнайширші круги українського громадянства до співпраці в усіх можливих формах діяння поодиноких клітин.

II. Організаційне оформлення УЦК / Стан на день 1. листопада 1944/.

Організаційне оформлення УЦК впродовж цілого 1944 року підлягає постійним флюктуаціям і змінам наслідком зовнішніх подій на східному фронті. В цих переменах можна розрізнити дві фази: перша фаза наступила після ліквідації Ділового Осередку Львів /від березня до липня/, друга наслідком щораз то більшого обмеження діяльності Централі на терені РГ /від кінця липня по нинішній день/. Про другу фазу сьогодні можемо говорити, як, до певної міри, закінчену; відносини усталізувались і УЦК прийняв організаційно ось такі форми:

1. Територіяльнo УЦК діє на терені:
 - а/ Генеральної Губернії з осідком у Кракові;
 - б/ Великонімеччини з осідком у Лібені /Долішній - Герішній Шлезь, Вартеланд/, Берлін /Альтрайх/ і Відень /Остмарк/;
 - в/ Словаччини з осідком у Братиславі;
 - г/ Угорщини - в підготові.

Централа УЦК має свій осідок далі у Кракові; на випадок повної ліквідації справ у Кракові Централа переходить до Лубену.

2. П е р с о н а л ь н о: повідомлення про персональну обсаду отримують всі Станиці й зацікавлені на окремому залученку.
3. Р і ч е в о: праця УЦК залишається в засаді надалі схоплена в семи ресортових відділах /Організаційний, Суспільної Опіки, Господарський, Молоді, Культурної праці, Шкільний, Фінансовий/ з тим, що зменшився обсяг, який іноді змалів до мінімуму, як нпр. при Господарському Відділі. Про зміст праці гляди під І., по ресортах - в інструкціях поодиногих відділів.

В загальному можна відмітити три головні групи справ, що творять тепер зміст праці наших Станиць:

1. С п р а в и о р г а н і з а ц і й н і в найширшому розумінні цього слова:
 - а/ внутрішня організація Станиць,
 - б/ організація терену через творення т.зв. Делегатур і постів зв'язкових та Мужів Довіря,
 - в/ організація господарки матеріальними цінностями: грошми, харчами, ліками і т.д.,
 - г/ числове і групове схоплення українців /за фахами/ на терені Райху,
 - г/ розв'язання проблем, що їх приносить день,
 - д/ планування, звітність, контролю.
2. С п р а в и с у с п і л ь н о ї о п і к и, що творять осередок нашої діяльності й мусять виходити з основного заложення с а м о д о п о м о г и. Тому найважливішим моментом є організація громадських комісій і секцій /в таборах перехідних і постійних; для відвідування лічниць, хворих вояків і робітників по шпиталях; для піклування українськими дітьми в лічницях, захистах і садках; джури на залізничних двірцях, де приїзять більші транспорти; порозуміння із НСФ і т.д. - залежно від місцевих обставин/.

Д о р у ч е н н я:

Нав'язати контакт з громадянством, щоб воно на ш у працю визнало с в о є ю працею, щоб не стояло осторонь з неоправданим наріканням і безплідною п а с и в н о ю критикою.

На порядок дня нині вирінає проблема біженецька. Їй треба присвятити якнайбільше уваги. В цій справі дістали всі Станиці УЦК відпис обіжника Міністерства Внутрішніх Справ /Альберт - Комісіон/.

3. С п р а в и к у л ь т у р н і включно з проблемами молоді й школи. Про це докладніше в інструкціях ресортових відділів.

Хоча УЦК на терені Райху діє покищо тільки як гість і тільки посередньо, його діяльність акцептують і уряд ГГ, і компетентні чинники Берліна. /Письмо Правління ГГ з дня 25.8.1944, ч.ІV.ф.1095-0. Там теж окреслено в 16 точках головні напрями з виразною клявзулою можливості кожногочасного поширення круга праці на ділянки й форми праці, що їх з бігом часу може винести життя/.

III. Доручення Організаційного Відділу.

Крім загальних інструкцій, з'ясованих під I і II, доручаємо:

1. Скоординувати праць Станиці в н у т р і /внутрішній службовий порядок, розмежування завдань, компетенцій і відповідальності, навантаження працев, трудова дисципліна, звітність, контролю/.
2. Перевести організації в терену, на якому дія Станиця згідно з тереновим поділом поданим під II. Підшукати й запропонувати Організаційному Відділові УЦК зв'язкових і мушів довір'я у більших скупченнях українців.
3. Нав'язати контакт з діючими на терені Станиці українськими організаціями чи з чинниками, що мають відношення до українців. В Станиці повинен знаходитися постійно список з точними адресами, тел. і т.д. українських установ, ДАФ, РНШт, українських душпастирів, німецьких компетентних чинників і т.д.
4. Скопити евіденційно масу біженців і українців взагалі на терені Станиці передусім у її провідній верстві. /Точніша інструкція в тому напрямі вийде окремо/.
5. Урухомити український громадський чинник для праці в длянні суспільної опіки через створення громадських комісій чи секцій /зокрема жіночих секцій/.
6. Нав'язати контакт з НСФ, яке перейняло в круг свого діяння не тільки опіку над німцями, але теж і над біженцями - чужинцями.

Працев цих громадських комісій чи секцій кермууть референти СО. Вони зокрема мусять держати тісний контакт з НСФ і запізнатися із змістом та різноманітними формами праці цієї одиної організації.

7. Нав'язати контакт з Альберт-Комісією в справах біженецьких і присвятити їм максимум своєї уваги.
8. Створити при реф. СО течку скарг /Бешверденштелле/, де були б збирани всі матеріали, письма й інші докази в справах скарг, з якими звертаються наші громадяни до Станиці.
9. Управити звітування і зв'язок з Централом та іншими Станицями. Правління ГГ задає декадового звітування кожного першого, десятого і двадцятого числа в місяці. Всі звіти, куди б вони не були вислані, належить пересилати до Централу в Кракові. Звіт з першого кожного місяця належить доповнити окремим звітом про виконання доручень центральних ресортних Відділів УЦК, побачаннями, записами і т.д. і пересилати до Централу в Кракові. Це має місячний звіт для УЦК по всіх семи ресортах.

Незалежно від цього обов'язує кожнoчасно пильне звітування - про особливі події чи рішення влади, які треба есентуально дати до відома не тільки Централі, але й може до відома іншим Станицям. Це завдання тяжить зокрема на Станиці Краків і Берлін; виследи конференцій з центральними чинниками в Кракові й Берліні треба негайно подати до відома всім Станицям.

10. Контролювати працю й виконність доручень. Про всі надужиття характеру матеріального треба негайно повідомити Б'юро Контролі УЦК, яке діє при Станиці в Любені.

До виконання усім Станицям УЦК на терені Генеральної Губернії, Райху й Словаччини.

Краків, дня 28.10.1944

Керманія Провідник
Організаційного Відділу Українського Центрального Комітету

Обіжник УЦК

Ч.: 2

/до всіх Станиць/

В справі: Полагоджування персональних справ.

1. Загальні постанови:

Усі персональні справи службовців УЦК належать в Централі до Організаційного Відділу - Реферат Персональних Справ при Станиці Берлін, в Станицях - до Організаційних Референтів.

Без згоди чи затвердження Організаційним Відділом не може бути прийнятий на працю ніякий службовець. Для прийняття технічних сил і фізичних робітників потрібно тільки затвердження Організаційним Відділом відповідних штатів.

2. Полагоджування внесків кандидатів на працівників:

Кандидати на працівників в УЦК вносять до Проводу Станиці УЦК /Краків, Любен, Берлін, Відень/ відповідне прохання, долучуючи до нього 3 життєписи в німецькій мові і 3 знімки /підписані на відворотній стороні/. Це подання відсилає Організаційний Референт даної Станиці з своєю опінією про кандидата /треба теж есентуально задати імені і адрес громадян, від котрих можна б одержати референції про кандидата/ з одним життєписом і одним знімком до Станиці Берлін - Референт Персональних Справ Централі, а 2 життєписи і 2 знімки до УЦК Краків.

3. Унормування платень:

Тимчасово обов'язувть в справі платень такі напрямні:

а/ Міста осідку Станиць діляться на дві класи:

А - Краків, Берлін, Відень

Б - інші /Любен, Грац, Мюнхен і т.д./

б/ Працівники зачисляються до одної зі слідуєчих груп:

I. Керманічі, Представники УЦК, Голови Станиць

II. Референти

III. Підреференти

IV. Канцелярїйні сили

V. Технічні сили

в/ Крім платень одержувть працівники:

1. "Тренунгсгелд", якщо працівник не мешкає разом в тій самій місцевості з жінкою чи чоловіком.

2. Доплату на діти.

3. Зворот коштів доїзду до праці.

4. Інші доплати чи допомоги, залежно від індивідуальних обставин.

Доплати під 4. одержувть тільки ті службовці, що своєю працею та поставою на це заслуговувть.

г/ Д о р у ч е н н я:

Організаційні Референти виготовлять у порозумінні з Головами Станиць і перешлють негайно до Берліна /1 копію до Кракова/:

1. Точний проєкт штатів своєї Станиці

2. Запропонувть зачислення до групи й висоту платні усім затрудненим у даний момент у Станиці працівникам. /При вимірі платні треба брати під увагу освіту чи фаховість, гром.стаж, вік і відповідно різничкувати/.

До кінця біз. року треба виплачувати платнів по-видих границях як зачети. З кінцем грудня отримає кожний службовець затвердження і висоту платні від Централі.

4. Службові поїздки

Відряджений у службову поїздку працівник УЦК отримує зворот коштів /після подачі звіту/:

а/ залізничні білети,

б/ добове,

в/ нічліг.

Границі виміру платень для поєдиноких груп працівників висоту інших доплат та звороту коштів службових поїздки отримууть Станиці окремо.

Краків, дня 15. листопада 1944 р.

Керманіч
Організаційного Відділу

О б і ж н и к УЦК

ч.: 3

/до всіх Станиць/

В справі: Обліку фахових кадр і покликання до життя Об'єднань Праці на терені Райху.

При Організаційнім Відділі створено для власних організаційних потреб /тепер, а ще більше в майбутньому/ та згідно з дорученням Правління ГГ Бюро Обліку Кадр з осідком при Станиці УЦК Любен.

Бюро Обліку Кадр є основою і початком покликання до життя Об'єднань Праці на терені Райху, оформлених організаційно при Організаційнім Відділі.

1. Бюро Обліку Кадр /БОК/

веде в Любен головну /центральну/ по-азбучну картотеку /а від неї виводить в міру потреби похідні картотеки чи списки за фахами, територією і т.д./.

Матеріали до обліку збирає БОК:

- а/ з власної в тій цілі веденої кореспонденції /розшуки/,
- б/ з кореспонденції всіх інших ресортів УЦК,
- в/ із списків, присланих з інших Станиць УЦК і їх Мужів Довір'я /гляди нижче під 2./
- г/ з матеріалів інших інституцій і організацій, що діють на терені Райху.

2. Праця Станиць і Мужів Довір'я УЦК в ділянці обліку кадр:

Ізобіч центральної картотеки в Любен провадять свої окремі територіяльні картотеки ще тільки дві Станиці УЦК, а саме: Представництво УЦК в Берліні й Відні.

Всі інші Станиці, Мужі Довір'я, як і поодинокі працівники збирають тільки зі свого терену діляння матеріали для обліку після ось такого зразка:

Прізвище й ім'я: М е л ь н и к Остап
Дата й місце народження: 11.7.1905, Луцьк
Віросповідання: православне
Родинний стан /кількість дітей/: хонатий, 5 дітей
Фах; а/основний, б/побічний: інженер маш.; шофер
Тепер працює як, при: сільський робітник у бауера
Освіта й знання мов: Політехніка Львів; рос., пол., нім.
Адреса: /12а/ Ст.Поельтен, Вагнерштр. 46.І. б.Шульце

/картки формату поштівки; виповняти поздовж/. Ці карточки перевилають вони періодично і залежно від території або до Станиці УЦК Любен, або Берлін або Відень. С а м і ж для своєї евіденції, користування і контролю висланих карточок провадять адресар у звичайнім абетковім зшитку. Матеріал цей збирають вони постійно, при кожній нагоді, а зокрема:
а/ з власної принагідної кореспонденції,

- б/ з доцільних розшуків письмовою чи усною дорогою, зокрема підчас полагодування сторін,
в/ на основі списків і відомостей інших інституцій чи громадян на їхньому терені.

Станиці УЦК у Відні і Берліні виготовляють свої картотєки у двох примірниках /формат поштівки, поздовж/, зразок - як вище; один примірник залишають у себе, а один відсилають до Лібен. /До Лібену можуть вони відсилати карточки, одержані від своїх Станиць або від Мужів Довір'я, відписавши їх для своєї картотеки/. Уважати, щоб кожна карточка була в копії переслана в Лібен!

3. Кого брати на облік:

БОК не провадить реєстрації усіх українців на території Райху /це було б недоцільне і тепер з технічних причин не до переведення/. Натомість старається схопити громадських діячів, важніші групи фахів та їхніх визначніших представників, як:

1. Громадських діячів, голів та працівників Комітетів, господарських установ, організаторів кооперативного діла і т.д.,
2. Наукових працівників, письменників, редакторів, мистців, учителів і т.д.,
3. Духовників обох українських церков,
4. Залізничників, поштовців, службовців державної адміністрації,
5. Представників вільних фахів: купців, промисловців, ремісників, лікарів, інженерів, агрономів і т.д.

4. Об'єднання Праці:

Об'єднання Праці організується на терені Райху в основному на тих самих принципах, як у краю. На чолі кожного Об'єднання Праці стоїть Головний Муж Довір'я, що його іменує Провідник УЦК на внесок Організаційного Відділу. Головний Муж Довір'я покликую відповідно до потреби в інших місцевостях Мужів Довір'я свого об'єднання.

Тепер діють уже два Об'єднання Праці, а саме:

- а/ Об'єднання Праці Учителів з осідком при Станиці УЦК Відень,
б/ Об'єднання Праці Правників з осідком при Станиці УЦК Берлін.

Дальші об'єднання - в підготові, про їхнє місце осідку буде повідомлено.

5. Праця Об'єднань у ділянці обліку кадр:

Зрозуміло, що кожне Об'єднання веде точну евіденцію своїх членів.

Список своїх членів одержує кожне об'єднання за садниччо від БОК з Лібен, що постійно надсилає до об'єднання списки у формі карточок /зразок під 2/.

Усі матеріали, що дане Об'єднання одержить іншим шляхом, тобто не від БОК, обов'язане воно негайно переслати до БОК у Лібен на карточках /зразок під 2/.

Усі Станиці, Мужі Довіря, Об'єднання Праці й співробітники УЦК приступлять до реалізації цього обіжника. За виконання відповідальні Організаційні Референти.

Краків, дня 25. листопада 1944.

Керманіч
Організаційного Відділу

Обіжник УЦК

ч.: 4

/до всіх Станиць/

В справі: Устійнення організаційних форм.

1. Загальні напрями:

В зором організаційного життя Станиць можуть бути тільки добрі зразки державного адміністративного апарату /застосовані, очевидно, до сучасних зовнішніх і наших внутрішніх обставин/.

Добрий адміністративний апарат характеризується між іншим:

- а/ виразним територіальним поділом;
- б/ ясним розподілом ресортових компетенцій, включно з розмежуванням відповідальности та визначенням службових доріг;
- в/ відповідно високо-кваліфікованим і морально здоровим, впрацьованим персоналом.

2. Поділ терену:

УЦК діє нині на території трьох країв:

- а/ Генеральна Губернія,
- б/ Райх,
- в/ Словаччина.

Дальший територіальний поділ:

- а/ на терені Генеральної Губернії залишаються, як було й досі: Централь в Кракові, Українські Допомогові Комітети /по округах/ і Делегатури /в повітах/. Поділ на області /з "байратами"/ тепер неактуальний.
- б/ на терені Райху організація УЦК щойно в зачатках, тому територіальний поділ /позема організаційна схема/ ще деякий час змінитиметься в міру творення нових клітин. Тепер обов'язує поділ на три головні терени, на яких діють:
 - 1. Представник Українського Центрального Комітету /der Beauftragte des Ukrainischen Hauptausschusses/ у Берліні, до якого належить територія Райху за винятком теренів, наведених нижче під 2. і 3.; творення Станиць в підготові.
 - 2. Представник Українського Центрального Комітету /der Beauftragte des

Ukrainischen Hauptausschusses / у Відні, до якого належать області: Відень, Нідердону, Кернтен, Штаєр-марк, Зальцбург, Тіроль - Форальберг, Мюнхен - Обербаєрн, Швабен; зі Станицями: Інсбрук-Дорнбірн, Лінц, Грац, Мюнхен.

3. Станиця /-Централа-/ Українського Центрального Комітету / Ausweichstelle des Ukrainischen Hauptausschusses/ рівночасно як: Представник Українського Центрального Комітету / der Beauftragte des Ukrainischen Hauptausschusses / в Лібені, до якого належать області: Нідершлезієн, Обершлезієн, Вартелянд - з плянованими Станицями в Катовіц і Позен.

Створені чи пляновані Станиці мають назву такого типу:

Український Центральний Комітет
Станиця Ваймар

Ukrainischer Hauptausschuss
Stützpunkt Weimar

Адреси Станиць будуть подані усім низовим кліткам УЦК своєчасно /печатки/ для низових кліток УЦК треба замовляти в Організаційнім Відділі Країв/.

- в/ На терені Словаччини діє: Представник Українського Центрального Комітету / der Beauftragte d. Ukrainischen Hauptausschusses/ у Братиславі.

3. Розподіл компетенцій і службове підпорядкування:

На чолі УЦК стоїть: Провідник Українського Центрального Комітету / Präsident d. Ukrainischen Hauptausschusses / і Заступник Провідника Українського Центрального Комітету / Vizepräsident d. Ukrainischen Hauptausschusses/.

Станиця очолює: Голова Станиці / Leiter des Stützpunktes /, Голова Станиці Берлін, Відень, Лібен є рівночасно представником УЦК.

Річево поділяється УЦК на Відділи / Abteilungen/. На чолі Відділу стоїть Керманіч Відділу / Leiter der Abteilung /. У Станиці справами Відділу видає Референт / Referent /. Йому підпорядковані підреференти, канцелярські та технічні сили. В Централі Керманічеві Відділу підлягають також референти, підреференти, канцелярські та технічні сили даного Відділу.

Централа та Станиці з більшим числом персоналу мають окремий секретаріят, до якого очолює Начальник Канцелярії / Leiter der Kanzlei /. Ресортово підпорядкований він Організаційному Відділові.

П'ятилітня праця УЦК створила річевий розподіл на сім Відділів. Він обов'язує далі. Компетенційні спори /позитивні й негативні/ в рамках одного ресорту вирішує Керманіч даного Відділу. Спори про компетенції між Відділами вирішує Керманіч Організаційного Відділу.

Службовики даного ресорту підлягають відносно змісту своєї праці /свого ресорту/ Керманічеві даного Відділу. В усіх інших справах /відраження, диспури, виїзди і т.д./ Голові Станиці.

Річевий розподіл функцій не виключає того, що один службовець може виконувати кілька функцій того самого ресорту або різних ресортів /персональна унія/, зокрема в Станицях, де покищо діє три, а тонавіть два службовці. Належить однак оминати комунікування таких функцій, як диспозиція грошми /або іншими цінностями/ і виплата /або видача/, ці справи нормуватиме окремий обіжник.

При видаванні диспозицій /"згори в долину"/ і при звітуванні /"з долини вгору"/ не оминати посередніх шаблів організаційної ієрархії. Винятки допущені /наглість справи, довірчість і т. д./.

В службовім листуванні - внутрішньому та зовнішньому - треба додержуватися вище поданих /під 2. і 3./ українських і німецьких означень.

4. Персонал Станиць:

Обов'язок кермування людиною /Menschenführung/ належить кожному, кому підпорядковано більшу чи меншу кількість людей. В поняття "кермування людиною" включається не тільки видавання строго службових, ясних запоряджень, але знання людини, її характеру, її психології, можливо далеке піклування її особистими приватними справами, можливо тонке розуміння її життєвої ситуації та об'єктивна, справедлива оцінка її поступовання й осягів праці.

"До людини не можна застосовувати шаблону". Тільки керівник, що старається і вмів використати здобуте "знання людей", може держати свій персонал як цілість на відповідно високім моральнім рівні.

Головам Станиць для осягнення цього рівня стоять отвором різні шляхи й засоби. Для успішної "атмосфери" праці необхідно дбати про витворення спільноти. /Засоби: гармонійна співпраця в б'юро, спільні імпрези, сходини тощо/.

Зокрема мусять Голови Станиць, а в першу чергу Керманіч Відділів, подбати про фахове /річеве/ піднесення знання свого персоналу:

всі працівники мусять бути поінформовані про цілість справ - усі труднощі, успіхи, невдачі та їхні причини - усіх ділянок праці, що їх проводить УЦК, а вже зовсім недопущене, щоб працівники даного ресорту не були поінформовані про запорядження, що обов'язують в даному Відділі.

Тому доручаємо Головам Станиць:

скликати раз у тиждень /в разі потреби частіше/ коротку відправу всіх службовців в /внутрішній апель/:

1. для обговорення загальних актуальних справ,
2. для перечитання та пояснення обіжників Централі. Обіжники та інструкції мусять читати кожний службовець. Найкраще, коли справді обіжник, обігав всіх і кожний своїм підписом унизу стверджує, що зміст прийняв до відома /гляди далі про орг. книги/,
3. для видання внутрішніх запорядків на основі доручень Централі або доручень власних і т.д.

З перебігу цих відправ належить провадити "книгу про-
токолів і відправ", яку підчас побуту в Ста-
ниці Провідника або Організаційного Керманіча треба предложе-
ти кожнoчасно до підпису.

5. Допоміжні технічні запорядження:

а/ Написи: час урядування:

Всі назові квітчини подбать у совіх льокалях про есте-
тичні написи /назва Станиці, час урядування/ в українській
і німецькій мові згідно з термінологією, поданою в цьому
об'явнику. /Про вибування таких написів можна звертатися
таж до Організаційного Відділу, Картографічний Реферат при
Станиці УДК Ітбен, подаючи базані розміри таблиці/.

Час урядування: згідно з обов'язувчими
приписами про працю в Райху.

Час приймання сторін: для сторін
Станиці відкриті найменше 5 годин на день. Для службовців
мусить бути в загальному дана можливість приготуватися
до урядування і замкнути після урядування свої справи.
/Щонайменше одна година перед і одна година при кінці
урядування; винятки і відхилення від нього устійне Голо-
ва на внесок Організаційного Референта/.

б/ Дижури:

Голова Станиці може визначувати дижури відповідно до
потреб у різних днях і різних порі дня. Обов'язко-
во всі Станиці мусять держати
дижури в неділі і свята від
год. 10-ої до год. 12-ої перд полуднем.

в/ Книги: явки, наказів, повідомлень:

Для оминення всяких непорозумінь у передаванні усних
доручень, а також для контролю впровадять Станиці у себе:

1. книгу протоколів і відправ /гля-
ди вище/;
2. книгу явки, де нотується щодня приявність,
відсутність, спізнення кожного службовця,
3. книгу наказів, де нотується всі запора-
дження в усіх службових, зокрема персональних справах,
прийняття до праці /з днем, в характері/, звільнення,
перенесення, службова відрядження, заступства, від-
пустки, похвали, догани, дижури і т.д. Основним мате-
ріалом в диспозиції Відділів та внутрішні запоряджен-
ня Голови Станиці.
4. книгу повідомлень, де нотується всі
інші написислужбові і позаслужбові доручення і повідом-
лення для службовців /прим.: організація спільних за-
купів, повідомлення про спільні імпрези, про можли-
вість набуття квитків до театру тощо/.

г/ Хроніка:

Дуже побажаним, щоб кожна Станиця провадила свою хро-
ніку у формі звичайних хронологічних записок у нотатнику.

6. Звітвання:

У правильно поставленів, організованім житті спільнот
мусить адміністративний апарат передавати незвичайно
спрашно дві функції:

диспонування "згори в долину" - від Централі
до найнижчої квітчини, навіть до поодиноких громадян, та
звітвання "здолу догори" - від кожної під-

порядкованої клітини до надрядної і через неї до Централі.
/Найкращий приклад: "наказ" і "звіт" у війську!!!/

Ми не засвоїли ще собі цих фундаментальних функцій класної організації.

В справі звітування належить відбутися гутірку на одній з найближчих відправ, беручи до уваги напрямні, що обов'язують тепер в організації УЦК:

І. Звичайне звітування:

висилають службовці чи то клітини в точно означених згори термінах. Згідно з основною заставою поземого й доземого поділу кожної організації розрізняємо:

а/ звіт ресортовий /"доземий" - річевий/
прим.: референт фінансовий звітує про фінансовий стан своєї клітини; магазинер звітує про стан запасів у коморі і т.д.

б/ звіт загальний /"поземий" - територіальний/: Голова Станиці звітує про цілість справ на терені свого дня.

Перший рід звітів /ресортовий/ конечно потрібний кожному Керманичеві ресортового Відділу.

Другий звіт /загальний/ є потрібний Проводові Централі для синтетичного погляду на цілість справ.

1. Хто та який пише звіт?
2. Що писати в звіті /зміст/?
3. Коли писати звіт?
4. Як і куди посилати звіт?

Референти низових клітин:

1. пишуть звіт ресортовий в українській мові,

2. зміст звіту: короткі та ясні підсумки праці, причини невиконання доручень й інші недомогання, запитання, побажання і т.д.

Керманич Відділу може доручити окрему форму звітування, що їй треба додержуватися /нпр. фінансове звітування/.

3. звітують раз у місяць найдалше до 5-ого кожного місяця за минулий місяць,

4. звіт у трьох примірниках: а/один - для Керманича свого ресортового Відділу - пересилають до осідку Відділу; тепер обов'язує:

1. Відділ Організаційний-Краків
2. Відділ СО -Краків
3. Відділ Господарський -Краків
4. Відділ Молоді -Любен
5. Відділ Культурної Праці- Відень
6. Відділ Шкільний -Краків
7. Відділ Фінансовий -Любен

б/ другий - для свого безпосереднього територіального шефа, себто для Голови Станиці, в/третій залишається собі.

Голови Станиць і Представники:

1. пишуть звіт загальний у двох відрубних частинах: а/в німецькій мові для влади, б/в українській

мові для Централі УЦК.

2. З м і с т з в і т у: а/в німецькій офіційній частині: подають ті всі відомості, що цікавлять офіційні чинники - відповіді на їх запити чи доручення, якщо цього не зроблено окремим письмом, відомості про співпрацю з офіційними чинниками свого терену і т.д. б/в українській частині звіту, призначеній для Централі, треба подавати, з'ясовувати та наświetлювати всі в н у т р і ш н і проблеми організації, зокрема положення, зв'язок з власним громадянством та його установами, п е р с о н а л ь н і с п р а в и, різного рода недомагання, короткий погляд на праць поодиноких ресортів, пляновані акції, проскти, помічення, завваги /критика у відповідній формі/, побажання і т.д.

Такий розподіл звітування на дві частини - німецьку й українську є ясний, зрозумілий і обоснований організаційними потребами доцільности.

3. З в і т у в т ь т р и ч і в м і с я ц ь, кожного 1-ого, 10-ого, 20-ого дня місяця, при чому звіт з 10-ого кожного місяця є обширніший, дає погляд на минулий місяць, а зокрема в українській частині опирається на місячних ресортових звітах Референтів даної Станиці.
4. З в і т в и г о т о в л я є т ь с я в ч о т и р ь о х п р и м і р н и к а х: а/один до свого надрядного Представництва УЦК /Берлін, Відень, Любен/, б/другий до Організаційного Відділу на адресу Представництва у Берліні, в/третій до Організаційного Відділу на адресу Централі Краків, г/четвертий залишаєть собі. /Представники УЦК пишуть, очевидно, свої звіти тільки в т р ь о х п р и м і р н и к а х; розподіл як вище/.

У в а г а: С т а н и ц і з числом персоналу нижчим від п'яти осіб пишуть тільки загальні звіти, в яких мусять вичерпати всі ресортові справи, зокрема в українській частині.

II. П и л ь н е з в і т у в а н н я:

Іноді важніше, як "звичайне" звітування, є т.зв. п и л ь н е з в і т у в а н н я про особливі події, про проблеми, що вимагають негайних рішень, про постанови влади і т.д. Варгість пильного звітування є тоді, якщо воно вислане н е г а й н о, с к о р о, а зміст його надзвичайно я с н и й.

"Пильні" звіти засадничо висилаєть Г о л о в и; можуть і мусять у разі потреби звітувати теж інші службовики.

Пильне звітування писати в у к р а ї н с ь к і й м о в і в ч о т и р ь о х /або трьох/ примірниках і висилати як загальне звітування Г о л і в /чи Представників/.

III. З в і т и з п о ї з д о к:

Після відрядження й відбуття службової поїздки обов'язаний службовець зложити писемний звіт найдалше до 5 днів після приїзду тому, хто його відрядив. Звіт з поїздки має в першу чергу повідомляти про полагодження дорученого завдання, а крім того подавати всі інші

помічення й завваги, важні для УЦК.

Звіт з поїздки залежно від дорученого завдання належить трактувати як звіт звичайний - resortовий або загальний - і переслати його в спосіб означений під І.

IV. Звіт ування Керманичів
і центральних Відділів буде обговорене окремо.

Невільно звітувати безпосередньо до якихнебудь установ чи осіб; всі звіти мусять іти через Централю.

З днем проголошення цього обіжника тратить силу доручення Організаційного Відділу про звітування в Обіжнику ч.: 1 з дня 28.10. 1944 розділ III., точка 9.

Краків, дня 1. грудня 1944 р.

Керманич
Організаційного Відділу

Обіжник УЦК

ч.: 5

/до всіх Станиць/

В справі: Створення Бюро Контролі /БюКо/.

При Проводі Українського Центрального Комітету покликую Провідник до життя Бюро Контролі з тимчасовим осідком при Станиці УЦК Любен.

I. Склад БюКо:

1. БюКо складається з Голови, його заступника, найменше двох референтів і секретаріату.
2. Голову БюКо іменує з власного почину Провідник УЦК, якому Голова БюКо є одиноким виключно підлеглим.
Заступника Голови, референтів і персонал секретаріату БюКо покликую Провідник УЦК на внесок Голови.
3. Цілий персонал БюКо складає окреме службове приречення: Голова БюКо - до рук Провідника УЦК, інші співробітники - до рук Голови БюКо.
4. Голова БюКо є в правах рівний Керманичам Відділів УЦК і бере участь на всіх засіданнях Проводу УЦК; Заступник Голови і референти БюКо є рівні в правах референтам УЦК.

II. Завдання БюКо:

В загальному поділяються на дві головні групи:

1. розслід і вирішування про правильність господарки матеріальними цінностями всіх клітин УЦК і тих громадських установ, які з УЦК співпрацюють чи з фондів УЦК користають, або які за цим до БюКо за згодою Проводу УЦК звернуться.
2. розслід і вирішування про правильність вчинків, що викликають публічне згіршення, а доконаних співробітниками УЦК і інших

громадських установ, наведених вище під II.1.

III. Справування БвКо:

1. Рішення БвКо западають більшістю голосів у складі: Голова /або його заступник/ і два референти БвКо; для своєї правильності вимагають апробати Провідника УЦК або його Заступника і є остаточні.
2. Справування БвКо є таємне. Тільки рішення БвКо, затверджені Провідником УЦК або його Заступником, можуть бути публично оголошені.
3. БвКо діє: або з власного почину, або з доручення Проводу УЦК на внесення будьякої клітинки УЦК або іншої громадської установи чи громадян /як під II./
4. На писемне запорядження Провідника УЦК мусить бути закрита чи припинена кожна справа, розпочата через БвКо.
5. При розсліду справ кермується БвКо окремо в внутрішньому інструкцієві, апробованому Провідником УЦК.

IV. Додаткові запорядження:

1. БвКо звітує найменше раз у місяць Провідникові УЦК.
2. Всі обізнаники, інструкції, загальні запорядження Відділів належить доручати БвКо.
3. Голови Станиць умістять на видному місці в своїх домітках подане нижче оголошення:

О г о л о ш е н н я

Провід Українського Центрального Комітету своїм рішенням з дня 14.грудня 1944 покликав до життя БвРо Контролі під головуванням прокурора д-ра Тимотея Мадцькова. Провід УЦК наказує Головам /іх Заступникам/, фінансовим референтам, референтам СО та магазинерам усіх недіючих вже УОК /УЦК/ і Делегатур з Генеральної Губернії, які того ще не зробили, а які перебувають на території Німеччини, ГГ чи Словаччини, щоб негайно на адресу:

Ukrainischer Hauptausschuss
Kontroll-Büro

(8) L ü b e k , N/S, Rathaus

подали докладні звіти про евакуацію і ліквідацію їх установ з зазначенням:

1. коли та як відбулася евакуація;
2. які книги, документи і грошові та матеріальні цінності евакуовано і
3. де тепер знаходяться книги, документи і вивезені цінності та в якому порядку схороняться - з зазначенням осіб /і їх попереднього становища/ які за схоронення відповідають.

Крім того УЦК прохає громадян доброї волі подати до його відома під повидом адресов про таке громадське або приватне майно, яке залишилося без належної правової опіки.

4. Бюро розпочинає свою діяльність найпізніше з днем 1.січня 1945; діяльність Бюро може бути закрита тільки на писемне запорядження Провідника УЦК.

Краків, дня 14.грудня 1944 р.

Керманіч
Організаційного Відділу

Провідник
Українського Центрального Комітету

О б і ж н и к УЦК

ч.: 6

/до всіх Станиць/

В справі: господарки матеріальними цінностями.

I. Загальні напрями.

Матеріальні цінності в організації УЦК є тільки середниками для здійснення властивої мети. Без цих середників однак діяльність УЦК неможлива; тому належить дбати про якнайбагатші їхні джерела. Одна частина цих цінностей призначена для здержання власного особового і технічного апарату /внутрішні витрати/, друга - для реалізації завдань поодиноких Відділів, зокрема Відділу Суспільної Опіки /зовнішні витрати/.

При господаренні належить мати на увазі, щоб:

1. прибутки з власних /українських/ джерел піднести до найбільш можливої висоти; тільки призвичаєння громадян до жертвенности для потреб власної спільноти дає певність росту на довшу мету:
Обов'язок усіх керівних чинників дбати про прибуткову сторінку бюджету: вишукувати нові локальні джерела прибутків, звітувати про них та реалізувати повністю всі інші.
2. витрати проводити згідно з засадами:
 - а/ доцільності, конечної з погляду загальних інтересів: внутрішні витрати вирішуються організаційними потребами; зовнішні витрати проводити:
 - 1/індивідуальні під кутом: а/"чи гідний", б/ чи "дійсно потребуєчий", 2/загальні /інші/ під кутом користи для спільноти.
 - б/ ошадності, щоб при допомозі якнайменшої витрати середників, що стоять до диспозиції, досягнути якнайбільшу індивідуальну або загальну користь; зокрема при внутрішніх витратах: ошадність при адміністративних видатках, відповідний догляд і консервація інвентаря, швидкого устаткування /бюрових машин!/, товарів у коморі і т.д.

в/ контрольності: витрата кожного матеріального складника мусить бути проведена так, щоб кожнoчасно уможливити контроль під оглядом форми і суті.

Обов'язок усіх керівних чинників в /Голов Станиць/ в дбати про повне застосування повищих засад: тому теж Голови і відповідальні в основному за цілість господарки матеріальними цінностями підлеглої їм клітини.

II. Керівництво і компетенції.

Заряд /переховування, зберігання, облік/ матеріальними цінностями - зарівно грошовими, як і негрошовими - належить в центральній до Фінансового Відділу, в низових клітинах - безпосередньо до фін-рефератів; посередньо і перед централев в першу чергу відповідає за господарку взагалі /не тільки за заряд!/ керівник клітини - Голова Станиці /гляди нижче під V/; в клітинах, які з огляду на мале число персоналу не можуть мати окремих фін-референтів, за матеріальні цінності й господарку ними відповідає безпосередньо керівник клітини.

Диспозиція матеріальними цінностями належить до поодиноких ресортових Відділів відповідно до засягу їхньої діяльності:

Відділ Організаційний:	канцелярське приладдя, брове устаткування і т.д.;
Відділ Суспільної Опіки:	харчі, ліки, вбрання і т.д.;
Відділ Молоді:	гри, спортове приладдя і т.д.;
Відділ Культурної Праці:	книжки, театральний реквізит і т.д.;
Відділ Шкільний:	іграшки для діточих садків, шкільне приладдя і т.д.;
Відділ Фінансовий:	гроші, вартісні папери і т.д..

Набуття якогонебудь матеріального складника, получене з відповідних витрат гроша, може наступити з почину даного Відділу або:

1. на основі затвердженого бюджету або;
2. на основі дозволу Проводу УЦК, спрямованого до Фін-Відділу, з дорученням на ту ціль виплатити відповідну суму.

Сама торговельна транзакція відносно її фактового оформлення і вимог господарської діяльності мусить перевірити Фін-Відділ, який при транзакціях /позабюджетових/, що переступають висоту, означену окремо Проводом УЦК, повідомляє Бюро Контролі.

Витрата або переміна на інший /напр. грошей на товар/ якогонебудь матеріального складника може наступити:

1. в Централі тільки на основі бюджету даного Відділу, згл. окремого дозволу Проводу УЦК;
2. в усіх підпорядкованих клітинах тільки на основі затвердженого бюджету, згл. доручення або в рамках загальних напрямних, виданих дотичним ресортовим Відділом.

Витрати низовими клітинами матеріяльних ціннощів, що пере- ступають висоту нормальної пересічі, вимагають окремого дозволу Проводу УЦК, або ресортового Відділу. У виняткових випадках, що не терплять затримки, може в імені Централі уділити цього дозволу Голова Станиці за повною особистою відповідальністю за видане рішення.

Для ясності ще раз підкреслюємо: кожна грошова витрати яко- гонбудь Відділу або низової клітини може відбутися тільки за згодою або з відома Фін-Відділу, як єдиного диспозитора грошовими засобами.

III. Зберігання матеріяльних ціннощів /комора-каса/.

Усі матеріяльні ціннощі, що є в безпосереднім користу- ванні апарату УЦК або не видані за окремим реверсом іншим установам чи то громадянам, зберігаються в коморі чи то в касі:

За стан товарів у коморі відповідальний маґазинер; за стан каси - касієр. Ресортово підлегли вони, як і цілий їхній помічний персонал, Фін-Відділові.

Маґазинер і касієр не мають ніякого права диспозити речами, що вони їх зберігають. Видачу переводять вони на основі наряду, якого форму /скількисть і якість підписів/ устійнює для предметів свого ресорту даний Відділ.

В засаді маґазинер /касієр/ не може квестіонувати і взагалі розглядати наряду по суті, - він тільки пере- вряє формальну сторінку наряду. Одначе у виїмкових випад- ках наявності помилки або надузяття може він відмовити видачі, повідомляючи про це негайно свої надрядні чинни- ки.

Отже Маґазинер /касієр/ є звільнений з аса дн и- чо від дальшої відповідальности за видачу товару /гроша/, коли тільки наряд відповідав усім формаль- ним вимогам.

Маґазинер обов'язаний негайно повідомити дотичний ресортовий Відділ про загрозу зіпсуття або знищення това- ру в його коморі і в разі коли справа не терпить загаян- ня, дотичний товар продати з відома голови, Фін-референта або реф. дотичного Відділу. Про зіпсутий чи то знищений товар у коморі належить виготовити комісійний акт зіпсут- тя чи знищення, який служить основою відповідного запису до маґазинових або бухгалтерійних книг.

Товари в коморі належить зберігати згідно з загаль- но прийнятими способами у господарському житті та забезпечи- ти перед вогнем чи то перед іншим знищенням /аскурація/.

Маґазинер /касієр/ веде облік повірених йому цінно- щів при помочі маґазинових /касових/ книг або картотек. Спосіб ведення цих книг нормуватиме маґазинова /касова/ інструкція, що вийде окремо. До того часу провадить кожний маґазинер маґазин та його облік у спосіб, який уважає за даних умовин найкращим, згідно з загально при- ятими скрізь у господарському житті засадами правильного

магазинування й обліку. При тому одначе належить про- водити облік і розміщення товарів так, щоб вони в і д п о в і д а л о г р у п а м матеріальних склад- ників, якими диспонуєть поодинокі Відділи; йде про це, щоб магазинер міг кожночасно подати кожному відділові запас товарів його ресорту; ця сама засада обов'язує і при звітуванні, про що нижче.

Загальні рішення про ліквідації існуючих або творення нових магазинів при низових клітинах нале- жить до Орг.Відділу.

Для Фін-референтів виїде окремо б у х г а л ь- т е р і й н а і н с т р у к ц і я з пляном конт та формами місячного звітування рахунків і балансу.

IV. Інвентура і звітування.

На початку і при кінці кожного господарського /бюджетового/ періоду - в УЦК бюджетовий рік триває від 1.квітня даного року до 31.березня наступного року - мусить бути переведена:

І н в е н т у р а, тобто встановлення фактич- ної наявності і стану устаткування, товарів у коморі, грошових засобів у касі, інших майнових складників і звірка цієї наявності з книжковими записами, а та- кож перевірка стану всіх балансових конт.

Крім того можуть бути зяряджені Проводом Центра- лі, або низової клітини чи то Бюром Контролі частин- ні або повні інвентури в бігу року. Тепер отримали всі низові клітини окремим запорядженням Централі, доручення перевести інвентуру, що має охопити всі грошові, матеріальні і майнові цінності та стан ба- лансових конт на день 31.грудня 1944.

Кожну і н в е н т у р у переводить к о м і с і я в складі трьох осіб, Голову комісії і двох членів визначає керівник даної клітини, я к- що цього права не застере- го с о б і Б ю р о К о н т р о л і. Для по- мочі комісії може бути визначений /крім магазинера, касієра і т.д./ окремий допоміжний персонал.

З переведеної інвентури складає комісія точний протокол, що його підписуєть крім усіх трьох членів комісії такої обов'язково особи, відповідальні за зберігання цінностей. І н в е н т а р и з а ц і й- н и й а к т /п р о т о к о л/ виготовляється по групах матеріальних складників - згідно з диспо- зиційними компетенціями поодиноких відділів /гляди вище під II./ з зазначенням усіх суттєвих і формаль- них браків і недомагань у товарі і способі його збе- рігання та мотивацій цих недомагань, в трьох при- мірниках /з усіми підписами/ для:

1. Фінансового Відділу -евент. разом з балансом,
2. Бюра Контролі
3. справ /в актах/ клітини.

Для інших потреб, зокрема для поодиноких Від- ділів можуть бути зроблені повні, або частинні від- писи інвентаризаційного акту.

Форму інвентаризаційного акту, а також усі подро- биці переводження інвентури, зокрема у відношенні її до бухгалтерії, оцінку інвентаря і т.д., нормуватиме

окрема інвентаризаційна інструкція.

Звіт у в а н н я про господарення матеріальними цінностями не обмежується тільки до подання стану тих цінностей встановленого через інвентуру у певній часовій точці, але підлягає усім постановам про звітування низових клітин і Відділів /гляди об'єкти ч.:4, точка 6/.

Це звітування є складовою частиною звіту фінансового ресорту і засадничо звітуванням виключно в н у т р і ш н ь о г о п о р я д к у - отже тільки в загальних і ресортних звітах низових клітин до Централі, писаних по українськи.

У з в и ч а й н о м у звітуванні належить подавати: загальні обороти /в місяці/ і запас головних артикулів, групованих відповідно до компетенцій поодиноких Відділів, стан комори в загальному і т.д.

У п и л ь н о м у звітуванні належить повідомляти про всі надзвичайні, непередбачені випадки в господарстві матеріальними цінностями /крадія, вогонь, бомба, потреба перенесення магазину і т.д./, що вимагають негайних рішень, а також про виследи переведених контроль, про що гляди нижче під V.

V. Контроль.

Правдивий образ стану господарки й можливість перевірки правильного виконання доручень може досягнути Провід через:

- а/ звітування - про що гляди під IV.,
- б/ контроль, повну або частинну.

1. З о в н і ш н я к о н т р о л я низових клітин.

Контроль господарення матеріальними цінностями в низових клітинах переводить:

- 1/ Фін-Відділ своїм центральним апаратом /ревізори/ - для цілості справ;
- 2/ інші Відділи для справ господарки їхнього ресорту; в цьому разі одначе все в порозумінні з Фін.Відділом;
- 3/ Бюро Контролі - за попереднім повідомленням Орг.Відділу.

Ця зовнішня контроль низових клітин центральними чинниками може бути заряджена й переведена в довільному часі і в довільних розмірах.

2. В н у т р і ш н я к о н т р о л я низових клітин.

Незалежно від зовнішньої контролю переводить керівник низової клітини /Голова Станиці/ - як у першу чергу відповідальний за цілість господарки своєї клітини - ряд внутрішніх перевірок у спосіб і в часі, що їх вважатиме він відповідними. При тому додержується він таких постанов;

Внутрішня контроль /перевірка каси, комори, інвентаря, інших матеріальних і майнових складників/

- 1/ має бути переводжена в клітині найменше раз на три місяці;
- 2/ керівник клітини рішає, чи вона має бути повна, чи тільки частинна;
- 3/ передовсім мається на увазі перевірку способів господарення, перестерігання формальних і суттєвих постанов Централі, зокрема магазинової /касової/ інструкції і т.д.;

- 4/ переводить її одно-, дво- або трьо- особова комісія, що її з-поміж службовців визначає голова клітини;
- 5/ з кожної переведеної контролю має бути виготовлений точний протокол у трьох примірниках за підписами голови, контролюючих і тих, що завідують даними матеріальними цінностями, і пересланий до:
1/Бюра Контролі, 2/Фін.Відділу, 3/актів клітини.

Голова клітини може завадати переведення зовнішньої контролю з централі; де однак не звільняє його від відповідальності за господарку до часу відповідних рішень централі.

Перевірку господарки центральних Відділів переводить Бюро Контролі з відома або з доручення Проводу УЦК.

VI. Перехідні постанови.

1. Голови Станиць присвячують найблизчий службовицький апель своїй клітині справам, обговореним у цьому об'єзнику. Зокрема належить звернути увагу на:
 - а/важливість питання про впорядкування господарки матеріальними цінностями в організованому житті спільноти;
 - б/Потребу плекання високого морального почуття відповідальності кожної одиниці, якій повірено піклування загальним добром;
 - в/співпрацю всіх службовців для повної реалізації постанов Проводу УЦК в справах цього об'єзника.
2. Керманці Фін.Відділу виготовить як залучник до цього об'єзника:
 - а/бухгалтерійну інструкцію з планом конт., формами фін.звітування, замкнення рахунків і балансу;
 - б/магазинову /касову/ інструкцію з формами ведення магазинових книг, вказівками про способи аскурації комори й товарів і т.д.;
 - в/інвентаризаційну інструкцію з формами списування інвентаря і постановами відносно інвентури у відношенні до бухгалтерії.
3. Керманці всіх ресортних Відділів подадуть Фін. Відділові, Бюрові Контролі та низовим клітинам за порядження про оформлення нарядів для видачі /витрати/ матеріальних середників, що належать до компетенції їхнього ресорту.
4. Запорядження цього об'єзника входить у життя з днем його проголошення.

Краків, дня 21. грудня 1944.

Провідник
Українського Центрального Комітету

Керманці
Організаційного Відділу

Керманці
Фінансового Відділу

Пояснення
до організаційної схеми УЦК
/стан на 1.11.1944/

Графічні організаційні схеми мають в основному завдання: подати наочно при допомозі різних рисункових символів або один одноцілий образ усєї організації або один тільки її річевий чи територіальний вирізок, або одну організаційну функцію чи то ясну комбінацію повишого.

Залучена організаційна схема УЦК старається представити:

1. Територіальний засяг і розподіл діяння низових клітин. З рисунку видно, що Централі знаходиться в Кракові; на терені Райху діють три Станиці /Берлін, Відень і Станиця Централі Любен/; на Словаччині діє одна Станиця; Станиця на Угорщині - в підготові, що зазначено п е р е р и в а н о ю д о в г о ю р и с к о ю. Станицям підпорядковані Мужі Довір'я в терені.

2. Головний річевий поділ. Виразно зазначено п'ять Відділів: Організаційний, Суспільної Опіки, Культурної Праці, Молоді і Фінансів; справи шкільні перейняв Відділ Молоді; Відділ Господарський обмежений до полагоджування евентуально небагатьох справ на рештках терену ГГ. При Станиці Любен зазначено побіч Секретаряту: Бюро Контролі і Реферат для Особливих Справ. Станиці у Берліні і Відні ведуть свої відділи при УУД та Уповноваженім Генерал-Губернатора.

3. Деякі функційні залежності:

п о в н і л і н і і означають диспозиційні дороги Централі УЦК;

т о ч к о в а н і л і н і і означають засяг співпраці Відділу Культурної Праці, зокрема з Німецьким Фронтом Праці, Державним Урядом Прохарчування та Українським Видавництвом;

р и с к а - т о ч к а - п о п е р е ч н а р и с к а - т о ч к а означає ресортовий зв'язок Відділу Молоді з Організацією Знаків;

р и с к а т р и т о ч к и означає зв'язок Станиць з Установами та Організаціями на терені Райху;

р и с к а з п і в к о л а м и - д в і т о ч к и означає надрядність Станиць;

р и с к и д о в г і - плянована Станиця на Угорщині;

р и с к и к о р о т к і символізують зв'язок УЦК з Військовою Управою;

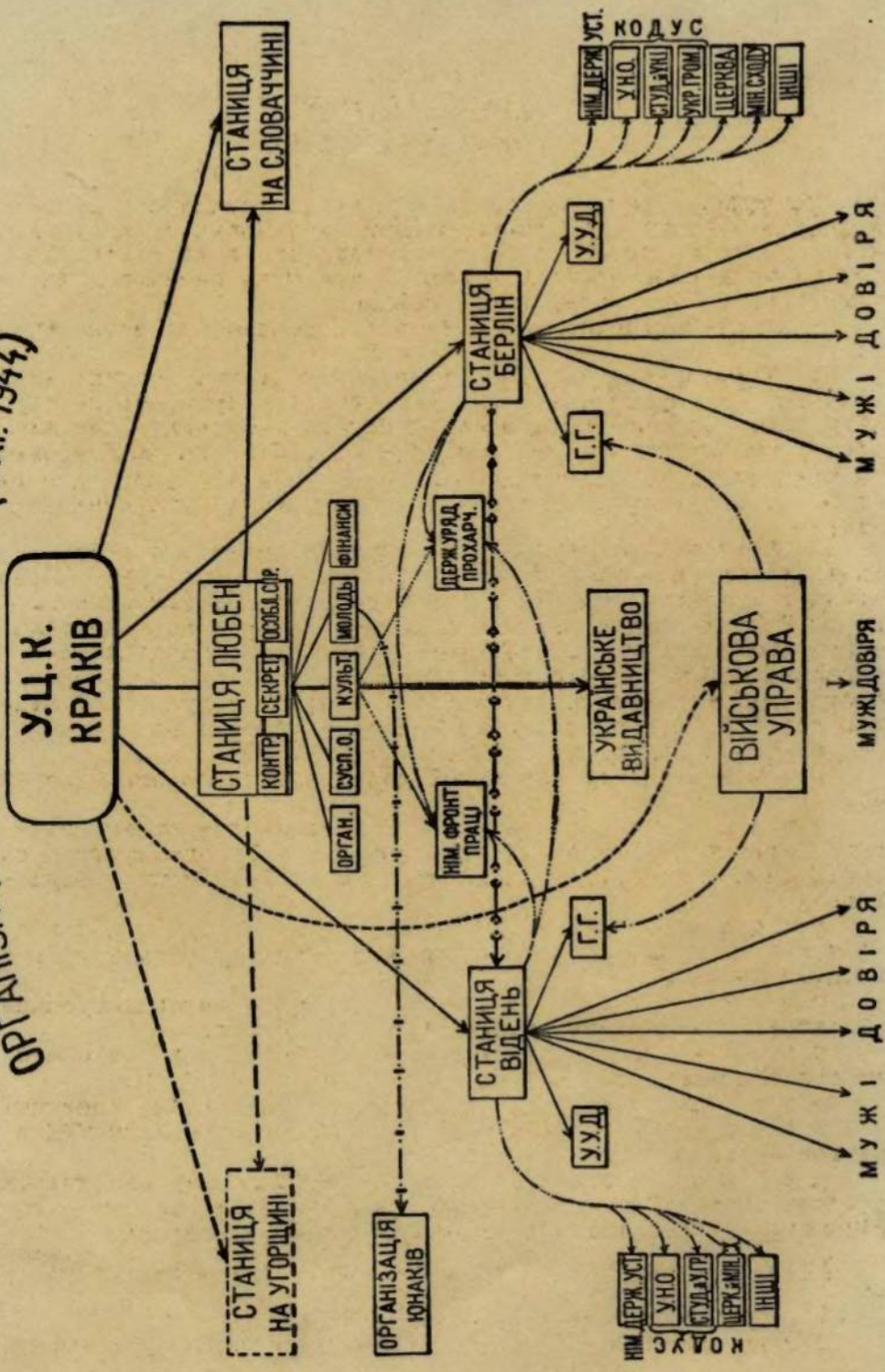
р и с к а - т о ч к а означає диспозиційну залежність Представників Військової Управи при Уповноваженім Генерал Губернатора в Берліні або Відні від їхньої централі.

Увага: при розгляді залученої схеми належить мати на увазі:

1^о. що на рисунку подано тільки символи;

2^о. що схоплено на ньому стан з дня 1. листопада 1944.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СХЕМА У.Ц.К. (1. XI. 1944)

К о Д У С

Адреса: Wien XIII, Hietzinger Kai 1, II Stg., II/9.
Комісія Допомоги Українськ о-
м у С т у д е н т с т в у У Ц К, що її осідком був до
березня 1944 р. Львів, перенеслась у квітні до Кракова,
а в вересні ц.р. до Відня, де вона існує далі при Станиці
УЦК.

Справа матеріального забезпечення нашого студентства
лежала все на серці Проводові УЦК і тому навіть тепер, у змі-
нених обставинах, на еміграції КоДУС існує далі і матеріально
забезпечує тих українських студентів, що такої помочі потре-
бують. Щоправда, тепер число студентів, які можуть студію-
вати зменшилось у зв'язку з тотальним обов'язком праці
в Німеччині та обмеженням числа чужинців на студіях. В рр
1942 - 1944 КоДУС виплачував 400 стипендій в край, а понад
200 в Німеччині й Протектораті, разом на суму коло
180.000 зол. місячно - проте видатки КоДУС'у на 1944/45
акад. рік передбачені на б. 20.000 марок місячно.

Тому що технічний апарат КоДУС'у у Львові зліквідовано,
всє технічну роботу виконує КоДУС при УНО в Берліні / Berlin C2,
Kleine Präsidentenstrasse 7 /, а до централі у Відні
приходять уже готові пропозиції до переглянення й вирішен-
ня прохань.

Ті студенти, що бажають старатися про стипендію, вно-
сять прохання через місцеве студентське товариство /Філія
НОУС-а/ до КоДУС'у в Берліні та залучуть до прохання
посвідку впису на даний семестр і відповідні свідоцтва
пильності. Можна теж старатися про одноразову допомогу.
Прохання треба відповідно умотивувати.

Крім високошкільної молоді КоДУС піддержує матеріаль-
но теж і учнів українських гімназій у Модрєнах та в Від-
ні та піддержуватиме їх і в тих гімназіях, що ще повста-
нуть.

Як бачимо, наша молодь може й надалі числити на мате-
ріальну піддержку від українського громадянства. Її обов'я-
зок - це повновартне використання часу студій без огляду
на важкі воєнні обставини, щоб наша рідна спільнота дїста-
ла розумних фахівців та вартісних громадян.

" ВІЙСЬКОВА УПРАВА
ГАЛИЧИНА"

"Wehrausschuss Galizien"

Адреса Централі: Krakau, Grünestr. 26/4
Органі "До Перемоги", адреса - як повище.

На пропозицію Провідника УЦК проф. Д-ра В. Кубійовича покликав Губернатор Галицького Дистрикту в дні 28. квітня 1944 р. Військову Управу Галичина. Головою Військової Управи іменовано полк. Бізанца. Військова Управа складається з 13 членів, які почесно виконують функції Керманічів таких відділів:

1. Вербунку і доповнень, 2. Опіки над родинами добровольців, 3. Культурної опіки і пропаганди, 4. Санітарної опіки і здоров'я, 5. Духовної опіки, 6. Історично-військового відділу, 7. Зв'язку з військом.

Працею всіх відділів керує Військова Канцелярія, що складається з трьох членів і канцелярського апарату. Поодинокі відділи, залежно від обсягу своєї праці, мають теж свій канцелярський апарат.

Найважливішими ділянками праці Військової Управи є опіка над родинами добровольців та культурна опіка над самими добровольцями, що вже служать у військових частинах, а також над їхніми родинами.

Тисячі родин добровольців дістають за посередництвом Військової Управи належні їм допомоги. Відділ Культурної Опіки подбав про забезпечення Дивізії книжками та нотами, вислав до Дивізії хори й театральні дружини. Відділ Суспільної опіки zorganizував минулого року вислання різдвяних дарунків, при чому дуже велику поміч подала zorganizована при Військовій Управі "ніноча служба".

Відділ вербунку й доповнень разом із Відділом пропаганди брали й беруть активну участь у вербунковій акції, що у висліді дала велику кількість зголошених добровольців. Зокрема Відділ пропаганди брав активну участь в організації I-ого українського радієвого концерту побажань, та збірки на ялинку для ранених фояків.

Відділ санітарної опіки zorganizував курс медичних сестер, що дав потрібну кількість теоретично підготовлених кандидаток на мед. сестри.

Відділ духовної опіки zorganizував духовну опіку над нашими вояками та вивінував духовників усім, що для виконання цієї опіки потрібно.

Військо-історичний Відділ займається збиранням історичних матеріалів, зв'язаних з організацією та існуванням Дивізії, та збереженням тих матеріалів.

В останніх місяцях у наслідок територіальних змін спричинених воєнними подіями, змінилась теж організація й характер праці Військової Управи. З огляду на розпороченість родин добровольців створено станиці Військової Управи в Берліні /Berlin W 35, Standartenstr. 14/, Відні /Wien XIII, Hietzinger Kai 1, II Stg. II/91 Любені /8) Lüben, Rathaus, Finanzamt/. Працею всіх відділів і станиць керує Військова Канцелярія.

— " " " " " " —

" " " " " "

— " " —

УКРАЇНСЬКА ЕМІГРАЦІЯ У 1944 РОЦІ

/ Короткий перебіг і статистичне зіставлення /

Ці завваги відносяться головню до еміграції Західної України, точніше ГГ і загально до еміграції з усіх українських земель, що під впливом подій на фронті 1942/43 р. опинилася на терені Німеччини.

Події на східному фронті влітку 1943 р. спричинили еміграцію незначного близче числа українців з Придніпрянщини. Спочатку емігрувало кілька тисяч - чи може і кілька-надцять тисяч українців з Харківщини на середню Придніпрянщину; згодом, у місяці вересні і жовтні 1943 р., коли фронт пересунувся на лінію Дніпра, пересунулося знову більше число людей на захід, головню в околиці Вінниці. В міру, як дофався фронт, евакуовані з Придніпрянщини знайшлися на терені Галичини. Лише невелика їх частина подалася безпосередню до Німеччини.

Перші утікачі з Придніпрянщини знайшлися в Галичині вже в літі 1943 р., головню у Львові, менше в Тернополі. Згодом зайняли вони цілу Галичину, при чому найбільше було їх у м. Львові, в Тернопільщині, Станиславові і Самбірщині. Їхнє число незвісне. Оцінювати їх кількість можна на яких 30.000. Ця маса евакуованих з Придніпрянщини поділила згодом долю галицьких утікачів, коли прийшло до евакуації Галичини. Про історію евакуованих з Придніпрянщини і побут їх на терені Галичини тут мови не буде.

Перші утікачі з Галичини опустили край уже в жовтні і листопаді 1943 року, коли большевики зайняли Житомир. Були це спорадичні випадки, опускали край головні багаті люди, які спрямовувалися або до Німеччини /Австрія/, або на Словаччину.

Поважніша хвиля еміграції мала місце також у березні, коли большевики зайняли східну частину Поділля і Покуття. Скорий поступ советської армії не дозволив на масовий виїзд навіть людей заангажованих у співпраці з німцями. Найбільше утікачів спустило Львів, з якого евакуація була саяк-так налагодана. Уже в січні 1944 р. УДК замінував евакуаційного комісара в особі проф. З. Зеленого, який з черги іменував евакуаційні комісії до УОК-ах і делегатурах. Від того часу налагоджено співпрацю з німецькою владою і кермовано евакуацію спільно. Про це тут близче не будемо говорити.

Утікачі з часу березня скермувалися або були скермовані владою в двох напрямках: на південний захід, себто на Лемківщину, і на рівдень - у Турчанщину і Скільщину. На терені Лемківщини знаходилося 20 - 30 тисяч евакуованих, на терені південної Галичини - дещо більше число. Були це не лише галичани, але й придніпрянці, які вдруге, а часами і втретє /харків'яни/ втікали перед приходом большевиків. На терені Лемківщини найбільше скупчення втікачів мало місце в Криниччині: і тому, що це найбезпечніша частина на Лемківщині, і тому, що німецька влада йшла тут найбільше на руку нашим починам. Друге сильніше скупчення було в Сяніччині, бо вона була найблизче

положена до тих теренів, які опускало населення.

Тому, що фронт у місяці квітні станув на місці і відносно на кілька місяців устabilізувалися, дрібна частина утікачів повернулася до рідних міст /нпр. до Львова/, а нового припливу не було. Життя евакуованих наладалося при помочі місцевих Комітетів. З маси понад 50 тисяч утікачів, коло 40%, а може й більше творили придніпрянци, решту становили галичани. Придніпрянци були в більшості селяни, галичани - майже виключно інтелігенти. Треба ще додати, що кілька тисяч галичан і придніпрянців поселилося в місяцях березні-квітні на терені Райху. Були це майже виключно індивідуальні переїзди і спрямовані вони були переважно до південно-західної Німеччини.

Трагічні події на фронті в другій половині липня 1944 р. стали причиною другої фази евакуації, якщо йде про українців Ген.Губернії, а третьої а навіть четвертої, якщо йде про придніпрянців. Дуже скорий поступ советських армій не дозволив на більші розміри втечі з околиць, положених на північ від Дністра /за винятком м.Львова/, а надто з Холмщини і Підляшшя. Евакуація відбувалася серед дуже важких умовин. Не стало вже української території, на якій могли би приміститися втікачі, треба було шукати нових теренів. Такими не могла бути польська етнографічна територія з оглядів політичних, а також через близькість фронту. Терен Райху нелегко вже міг приймати втікачів і тому на підставі договору між владою Ген.Губернії і Словаччини спрямовано втікачів на Словаччину. Влада словацька погодилася дати приміщення харчі, опіку і працю для 30 тис. українців. На підставі переговорів з Мадярщиною згодилася і Мадярщина прийняти деяке число українців.

Можна легко бачити три напрями, в яких посунулася маса старих і нових біженців. Ті, які жили на Лемківщині і в Самбірщині, пересунулися на захід у Криниччину і звідси переїхали на Словаччину; деякі з них перейшли прямо кордон на східну Словаччину. Друга хвиля втікачів, головню тих, які перебували в Самбірщині, Турчанщині і Скільщині, подалася на південь до Мадярщини. Третя хвиля з Посяння і зі Львова спрямувалася до Кракова і звідси виїхала або до Райху, або на Словаччину. Те саме сталося з українцями - заточенцями, головню з Варшави.

Таким чином у другій половині серпня знайшлося яких 20-30 тисяч українців на Словаччині; друга частина втікачів опинилася в Німеччині. Мадярщина була для втікачів переважно лише країною транзиту: поїзди з утікачами переїздили звідсіля до Німеччини. Лише деякі втікачі залишилися на Мадярщині; більше було таких, які перебували кілька тижнів в німецьких або мадярських військових переходових таборах, щоби згодом переїхати на терен Німеччини.

Треба підкреслити, що рухом евакуаційним керувала німецька влада і що вона відповідає за її переведення. Евакуація, головню з району Криниці була дуже важка, там скупчилося до 20 тис. утікачів, які відплинули переважно фірманками до словацьких місточок Любовні та Подолинця і згодом доперва були транспортовані на Словаччину. УЦК міг лише допомагати людям. На терені Криниччини мали місце "організаційні" німецькі, словацькі і українські. УЦК добилося того, що при представнику влади Ген.Губернії при нім.посольстві у Братиславі мав повстати допомоговий Комітет, що повинен був зорганізувати мужів довір'я всьди, де лише знаходилося більше число українців.

На жаль, до створення цього комітету не прийшло і опіку над утікачами з українського боку перейняла одинока організація українців на Словаччині - "Українська Колонія" в Братиславі. Створено тут окрему секцію опіки над утікачами, в склад якої входив, як представник УЦК др. М. Коновалець. У висліді поїздки Провідника УЦК з кінцем вересня іменовано представником УЦК при владі інж. А. Мілянчи.

Доля українців на Словаччині була б незла і небавом прийшло б, не зважаючи на багато труднощів, до організації українського життя, коли б з кінцем серпня не стався на середній Словаччині большевицький переворот. В тому часі завважусмо три скупчення українців на Словаччині: одне - на південному заході, головно в Братиславі і околиці, Тренчині, Піданах, Штри і Міяні. Тут жили українці переважно приватно і або з праці, або з власних засобів; менша частина жила в таборах. Друге сильніше скупчення українців утворилося в середній Словаччині. Тут жили вони переважно у великих військових таборах. Найбільший з них був Орем-Лаз в околиці Крупни. Третє, найменше скупчення було в східній Словаччині: у Пряшеві /головно священники/, Сечовцях, Михайлівцях. Тим українцям, які тут жили велося найкраще, бо мали вони здебільша праці і незле заробляли. У висліді подій з кінцем серпня знайшлася найбільша група українців під партизанами. Всіх інших німецька влада вичиляла обов'язково на терен Райху. Таким чином Словаччина перестала бути тереном побуту для українських утікачів.

У висліді тих флюктуацій найбільше число наших утікачів знайшлося на терені Райху.

Кілька статистичних чисел. Число втікачів з Ген. Губернії української національності - вже разом з придніпрянцями, які перебували якийсь час на терені Галичини, можна подати приблизно на 100000. В половині серпня 1944 р. перебувало з того числа яких 30 тис. на Словаччині, кільканадцять тисяч на Мадярщині, решта на терені Райху, або в дорозі до Райху, через табори на Мадярщині. В половині вересня залишилося на Словаччині яких 10 тис. утікачів, на терені Мадярщини - це 10 тис., а на терені Німеччини - 80 тис. Сьогодні, себто в половині листопада, всі втікачі знаходяться на терені Райху - за винятком пару тисяч, які опускають тепер Словаччину.

З тих 100 тис. знаходиться яких двадцятькілька тисяч на терені середньої і південно-західної Німеччини, яких 10 тисяч - на терені північної Німеччини, а решта - на терені Австрії.

Загальну кількість українців з Ген. Губернії можна обчислити над теперішню дору так:

1. Робітники в Райху	600 тис.
в тому сільськогосподарських	400
промислових	200
2. Утікачі в часі березень-серпень 1944	100 тис.
3. СС-юнаки і юначки	10 тис.
4. В Дивізії "Галичина" та інших військових формаціях без фронтівих груп	30 тис.
Р а з о м	740 тис.

Т/ Да маса робітників складається з таких груп:

- а/ робітники, які прибули зі старого ГГ ще перед 1.7.1941.
- б/ утікачі з ССРСР, переважно галичани, які прибули до Райху ще перед 1.7.1941 через ГГ
- в/ давні жовніри польської армії української національності
- г/ нові робітники в ГГ по 1.7.1944
- г'/ колишні жовніри советської армії української національності родом з Галичини.

2/ В тому числі кілька тисяч у Словаччині.

Інж. А. М і л я н и ч

УКРАЇНСЬКА ЕМІГРАЦІЯ В СЛОВАЧЧИНІ

1. Переїзд.

Вістка з другої половини липня 1944 р. про те, що Словаччини й Німеччина погодилися перекинути частину української еміграції на Словаччину, била несподіваною і неясною. Ніхто чомусь не днав, хто має їхати, куди, на яких умовах.

Криниця, етапний центр скупчення еміграції, нервувалася. Всі хотіли негайно виїздити, а ніхто не знав, як це зробити. Одне було ясне, що з Лемківщини виїздити можна буде лишень на Словаччину. Припускали, що евакуацією українців займеться тільки Український Комітет. Німецька Управа Криниці всіх українців, хоч би з паперами їзди до Райху, відсилала до Комітету. Комітет не мав ясних вказівок. Почато видавати граничні перепустки, які односко незабаром проголошено неважними. Реєстровано людей й раджено чекати інструкцій.

Нарешті в останніх днях липня приїхав до Криниці уповноважений УЦК в справах евакуації - Др. Жуковський. Тоді теж заговорено про німецьких комісарів евакуації, Крайсгауптмана Гербіга в Сандеччині та Нерінга в Словаччині. Евакуацією займалась тільки німецька влада, а Український Комітет був допоміжним органом.

Комітет, здавалося, опанував ситуацію. Люди успокоїлися і чекали. Тільки деякі засібні, не чекаючи на офіційні зарядження, на власну руку роздобули заграничні перепустки і поволі один за одним виїхали.

Це спонукало деяких не ерпеливих, головню східних українців, приїхати зі сіл до залізничних станцій і тут, розтаборившись десь у кутку, чекати на нагоду... Це, звичайно, не виглядало на зоргнізовану акцію, але, як потім показалося, допомогло у значній мірі Комітетові у вивезенні людей.

Врешті прийшла вістка, що границя до Словаччини буде отворена, але лишень колова і то в Північній, отже поза українською територією. Транспортів залізничних не буде жадних; як виняток, ішла евакуація тільки запасів і маґазинів.

І дійсно, 3-го серпня приїхало зі Словаччини 30 вагонів по товари, а 4-го через Півничну почали перепускати підводи.

Вагони приїхали до Мушини з призначенням: протягом 4 годин завантажувати в Мушині 5 вагонів льодом, а в Крилиці 10 вагонів льодом, 15 - товаром. І тільки дякуючи тому, що люди бівакували на обох станціях, в означеному часі завантажено 26 вагонів льодом з їх добром і тільки 4 вагони харчами.

У вагонах, завантажених у Мушині, пересіч людей на вагон була 56 душ, в крилицьких - значно нижча, але після приїзду крилицьких вагонів їх доповнено таки до пересічі коло 45 на вагон, так, що цим, так зв. першим залізничним транспортом поїхало в 26 вагонах коло 1200 людей зі своїм багажем. Після переїзду границі долучено однако в Орлові чи Пряшеві ще кілька вагонів, і в цей спосіб уможливлено взагалі видержання восьми чи десятиденної дороги.

4-го, як згадано, німецька і словацька комісія почали перепускати підводи з втікачами трактом на Півничну. Німецька Комісія реєструвала тільки кількість фір і коней чи корів. Потім дбала, щоби кожний мав на себе і на членів родини граничну посвідку /одну на родину/. Словаки намагалися відразу реєструвати, переводити побіжні лікарські оглядини і взагалі виконувати всі граничні формальности. Хто їхав своїми підводами, то після граничних тарапатів їхав собі дальше. Гарше було з тими, що приїздили до Півничної винайнятими підводами. Ці підводи вилadowували людей на полі між німецьким та словацьким граничним пунктом і вертали назад. Бувало, що люди перебували по кілька день під голим небом, заки дочекалися можливости їхати дальше найнятим чи словацьким транспортом. Мимо всього люди були незвичайно вдоволені, що вирвалися з атмосфери непевности й нервовости і опинилися по той бік границі. Роблено собі нашивку шатра з дралиць, соломи, трави чи чого там.

Другий вакий біваковий пункт був уже на Словаччині в Старій Любовні, а третій - при найближчій до Півничної стації вузькоколійки, в Подолинці.

Як тільки пішли вістки, що Словаки не вимінують грошей, втікачі почали купувати за заощаджені гроші по цей бік коні й вози. Часто тому міська інтелігенція переїздила границю на власних підводах.

Потік, утікачів через Півничну був величезний. Підводи стояли чергов на 3-4 км. перед границею, чекаючи в черзі й по три дні. Погода одначе сприяла і люди не так то нарікали.

9-го й 10-го, коли відходив з Крилиці другий і останній залізничний транспорт, головна маса підвід уже була перейшла.

Другий залізничний транспорт підготовлявся майже тиждень. По переборенні безлічі труднощів транспорт виїхав у кінці 10. серпня рано через Пряшів, Жиліну і 11-го в полудне приїхав до Чадці, яка ніби мала бути для втікачів квартанною. Цим транспортом виїхав також цілий евакуаційний комітет з Крилиці разом з рештов людей, що лишилися для їзди залізницею.

По кількох днях, в яких переведено побіжні лікарські оглядини й декого викупано, транспорт поїхав з Чадці до Жіліни.

В Жіліні почали словаки переводити реєстрацію транспорту, що тривало також кілька днів. В Жіліні втікачі стрінулися з ледьми з попередніх транспортів, розговорилися з ними і почали вже поважно допитуватися куди і пощо їх везуть. Відпоручник Української Колонії з Жіліни, що відвідав транспорт уже в Чадці, не знав нічого позитивного. Радив тільки, що коли б хто мав запотребування на працю, то може негайно вийти з транспорту на підставі письма уряду праці.

В Жіліні з транспорту вилучено коло 200 осіб, в більшості молодих, без дітей, і відправлено їх до Братислави, а звідтам до Німеччини.

Втікачі, що переїздили через Півничну, так би мовити, одинцем, їхали здебільшого самопас і не туди, куди їх спрямувала словацька влада.

Організація місцевих українців у Братиславі - "Українська Колонія" не знала взагалі проблеми, а ті з утікачів, які тут скорше приїхали, не робили заходів над опануванням ситуації в цілому, мовляв, не маючи до цього потрібних повноважень.

Такий стан, очевидно, скоро став усім відомий. Люди зрозуміли, що вони полишені самі на себе і що самі мусять вибрати собі місце перебування й добувати засоби прожитку. В розмовах зі Словаками відчувалися скрізь симпатії до "русів", здивування, що люди взагалі від "русів" утікають, бо навіть можна було почути натаки, що на Словаччині щось незадовго зміниться.

Наші втікачі, наче передбачувачи події, стихійно прямували на захід і то навіть на західну сторону Малих Карпат.

Почалися грімляльні приїзди відпоручників родин чи відпоручників якихось малих гуртів до Братислави по виклики. Ці відпоручники гарячково шукали для своїх викликів на працю, а добувши їх, негайно верталися, щоб якнайскоріше перевезти своїх десь на захід. Ті, що переїхали, стягали негайно у свою чергу родини чи знайомих до себе. В цей спосіб протягом серпня перекочувало коло 10.000 осіб втікачів у долину ріки Вагу, від Жіліни почавши аж до Середу /при малярській границі/, а також на захід від цієї лінії. До цієї кількості слід врахувати частину людей з першого кривницького транспорту і з краківського транспорту, які зуміли разом з вагонами відлучитися від головного напрямку на Зволень-Крупну і переїхати впрост до Братислави.

Решта втікачів /коло 6.000/ залишилась і попала згодом під владу партизанів.

2. Розташування еміграції в Словаччині.

Всієї еміграції, що в серпні перейшла з ГГ на Словаччину, було за даними Міністерства Народної Обрани дещо понад 15.000 душ. Коли до цього долучимо ще 500-800 чол., що їх у вересні евакуовано з дукляньського фронту, то дійдемо до загального округлого числа 16.000 душ.

Ця кількість була розкинена в першій половині вересня 1944 р. у всіх 6 жупах Словаччини, при чому більші скупчення були в Братиславській і Бансько-бистрицькій та почасти Тренчинській жупі /області/ і тільки пренагідно нашлись втікачі, невеличкими групами і в інших трьох жупах.

Зокрема розпорошено залишилось у жупі Пряшів /Гуменне-Михайлівці/ 300-500 осіб; до них ще долучилися ті, що їх уже

в вересні евакуовано зі Сянїччини, Команчі, Лупкова /500-800 осіб/; цих 900 - 1200 осіб під партизансьми не були, але якийсь час вони були відтяні від заходу і знаходилися між партизансьми і фронтом. Вони в більшості переїхали або через Мадярщину до Братислави й далше, а коло 300 осіб подалося через Мушину Тарїнь, Кракїв до Нїмеччини. Тїльки невелика частина переїхала поодинокими родинами підкарпатською залїзницею Пряшїв - Попрад - Жїлина.

Так само розпоршено знаїшлися наші втікачі в жупї Ружомберок, головню вдовж залїзничої лїнії Пряшїв, Спїшська Нова Весь, Попрад, Ружомберок, Вруткї і її вїднїг; Поправд-Подолїнець з продовженнєм шосї до Пївнїчної та вїднїги Країлєвець - Новїй Торг. Їх всїх не приїдеться рахувати на бїльше як 200 - 300 душ, яких партизанський рух захопив, коли вони їхали пїдводами з Пївнїчної в гїлб Словаччинї. Вони або пробїлися через партизанську територїю ще у вереснї, або перетекали партизанську бурю і негаїно пїсля звільнення дорожї потягли на захїд пїдводами або вїйськовїми автїми та залїзницею, коли вона вже їшла.

Наїбїльше скуцнення втікачїв знаїшлося таки в полуднївїй горїній і лїсистїй Бансько-бїстрицькїй жупї. Тут опїнилося пїд партизансьми понад 5.000 лїдей, з то о коло 4.000 в околицї Крупїна - Нємцї - Модри Камєнь, а понад 1.200 - в околицї Гнїшта - Рєвуца. В цїй останнїй околицї знаїшлися здебїльшого тї, якї, їдучи власнїми пїдводами, переїхали на вказанє мїсце і чекали на дальшї зарїдження. В околицї Крупїна - Нємцї /Плєшовце, Орємов-Лаз, Лєшт, Модри Камєнь/, а також розпоршено в Банськїй Бїстрицї, Зволєнї і Банськїй Шавнїцї знаїшлися в бїльшостї тї, що переїхали обома залїзничнїми крїницькїми та кракївськїми транспортами; тут також опїнилося частинно тї, яких у Подолїнцї ладовано у вагони, але яких не вспїли скерувати на ту чи їншу стадїю захїдної Словаччинї. Щодо особового складу цих втікачїв, то тут були проводи Центробанку й Народнї Торгавлї, велика частина науковцїв зі Схїдної України, що переїхали з Крїниць на Словаччину, потїм багато захїдної і схїдної україньскої їнтелїгенцїї, головню старшої, і майже всї родини СС-їв та полїцїї. Словом, елемент менше рухливїй, що вїчкував опїки ззовнї.

Всї вони перебули непевнї партизанськї часи з їх розшуками, мїтїнгами, закликїми, а то наказїми вступати в партизанськї рїди, арештуваннїми, перевозїнами з мїсця на мїсце і т.д.

Частина чоловїкїв і навїть кїлькадесят родїн у повнїму складї перейшли з прикордоннїх мадярськїх сїл в кїнцї вересня границю і через Мадярщину переїли до Братислави - в бїльшостї тїльки з наплечнїками, зїставляючи своє добро у мїсцевїх словацькїх селян на перехованнїя. Цїх лїдей могло бутї 400 - 500.

В першїй половинї жовтня почали партизанї з якїхось спонук счищувати вїд втікачїв дрїлину рїчки Крупїни. Наказали всїм ладуватїсь у в гонї і повезли їх на пївнїч до Зволєня, а частїну дальше на захїд; довели до "своєї границї" мїж стадїями Козаровце - Златє Моравце і там їх вїладували в чїстїм полї з дорученнєм: "Пїдїть собї до нїмцїв". Словакї дали пїдводи, лїди переїхали коло 30 км. до Нїтри; тут нїмецькїй уряд працї заладував їх у вагони й повїз в Нїмеччину.

Другу частину партизани чомусь не випустили, повозили їх понад тиждень по різних стаціях в околиці Зволена і вкінці завернули їх знову на давні місця, але не дозволили вже розселятись по селах, а примістили їх у таборах. Це були найприкріші часи для втікачів. Примусове вербування у партизани, постійний терор, розшуки, перевірки і т.д. аж до розстрілів включно. Розстріляно тоді, згідно з зібраними протоколами 10 людей.

З кінцем жовтня прийшли німці і більшість цих людей переїхала двома більшими групами, підводами і автами, частинно під обстрілом партизан, понад мадярську границю до Козаровець, а звідси вигонами до Німеччини. Невелика частина їх, що розбрилася все таки по селах або по селах переховувалася, працюючи у селян, щойно в кінці листопада поволі збирається і під охороною Українського Комітету і частинов СС-ів невеликими партіями, ладованими вже на лінії Зволан-Крупна, переїжджає також до Німеччини. Тільки поодинокі особи з цих усіх утікачів мали змогу залишитися ще на якийсь час у Братиславі чи взагалі в Західній Словаччині, разом з рештками тих, що тут зразу осіли.

А в Західній Словаччині і то головно в Братиславській жупі опинились уже в перших днях вересня майже дві третини українських втікачів на Словаччину - і то опинились зовсім стихійно.

Коло 15 - 20% тобто 1.500 - 2.000 осіб з осілих тут, примістилося в таборах /школах/, а саме в Жілліні, Тренчіні /головно лікарі з родинами/, Братиславі /три школи/ та меншими кількостями в Нітрі і Трнаві. Вони всі діставали добрий і якісно і якісно харч, спали в більшості на землі, без ліжок, мали додержувати нестрогого порядку, а позатим були зовсім вільні і нічого не робили.

Решта втікачів на Західній Словаччині, близько 8.000 осіб, розмістилась приватно по містечках і селах; деяка частина влаштувалась на роботу за фахом або на звичайну чорну роботу у селян чи на будовах, але більшість жила, як рентієри зі своїх надбань і то жила ненайгірше, бо Словаччина в серпні і вересні була країною зовсім передвоєнною, де все можна було купити без обмежень.

Це ніби спокійне життя нашої еміграції в Західній Словаччині не тягнулося довго. В першій половині вересня партизанщина й тут дала про себе знати, головно в Тренчінській жупі /Жілліна, Тренчіні/. Втікачі, передовсім ті, що жили по селах, почали почуватися непевно і переселялися до міста або прямо робили заходи, щоби переїхати до Німеччини і зрештучувати з благ Словаччини.

Ці їх заходи зійшлися з угодою словацько-німецькою, у висліді якої всі українські втікачі, за виїмком реклямованих, мали переїхати примусово у Німеччину та вложитися там у загальний процес праці. Оставати на Словаччині могли лишень хворі та непрацездатні, близькі свояки словацьких горожан, а також деякі фахівці, яких /кожного зокрема/ вереклямує у німецькій уряді праці чи фірма /обов'язково воєнно важна/. Виконання цієї угоди переводить словацька поліція, а транспорти перевозять через границю до перехідного табору у Штраасгофі урядовці німецького уряду праці. Перші транспорти до Німеччини пішли, як згадано, вже в серпні. Люди повними товарними вагонами приїхали у Братиславу. Поліція збирала їх під свою опіку, а німецький Уряд праці пересилав даліше.

З початком вересня у Словаччині заповіджено офіційно через місцеву жандармерію, що всі українські втікачі, що приїхали після 1. червня 1944 р., мусять виїхати до Німеччини, мають негайно пакуватися і до 24 годин завантажуватися до вагонів. Такий наглий і несподіваний виїзд викликав огірчення й занепокоєння. Зчинився рух, пішли інтервенції, представлення, запити і у словацьких місцевих та центральних урядах і у німецьких чинників. У цих останніх рішуче інтервеніював Др. Кубійович. У висліді змінено методи. Виїзди заповіджувано на тиждень, а то й два наперед. Допущено до помочі представників Українського Комітету, що правили за посередній чинник між утікачами, з одної сторони, і поліцією чи головним чином німецьким урядом праці з другої сторони. Устійнено спосіб і методи забирання людей до транспортів і введено порядок, так що люди були забезпечені від якихнебудь неприємних несподіванок.

В вересні переїхали таким способом до Німеччини коло 4.000 втікачів, до кінця жовтня 10.500 а до 1 грудня 1944 р. 12,200 - разом з тими, що були під партизанами. Коли прийняти, що коло 2.000 осіб, головню зі Східної Словаччини, переїхало у Німеччину або через Мадярщину, або через Мушину - Краків, то тепер має бути на Словаччині не більше як півтори або дві тисячі українських утікачів.

Зробити якісь точні підрахунки або перевести якусь реєстрацію цієї еміграції під цю пору неможливе.

3. Причинки до характеристики еміграції на Словаччину.

Обмежимося тільки до кількох завваг, які кинуть деяке світло на загальну еміграцію.

Другий Криницький транспорт мав 955 осіб. Заряджено в ньому точну реєстрацію осіб за віком й ґахом. Точного переліку за ґахом не вдалося перевести через недостатчу часу, натомість переведено точну евіденцію віку і дучих.

На 955 осіб відмовилося дати про себе відомості 45 осіб, з чого 41 особа, що їхали в двох вагонах з Нового Санча і Нового Торгу та долучилися до криницького транспорту в Кралеванах, та 4 молоді особи, що їхали наче "зайцем" раз в тому, раз в іншому вагоні.

На 970 зареєстрованих було 430 чоловіків і 480 жінок, серед яких було 192 дітей /103 хлопці і 89 дівчат/. Діти до 14 років становили 21% /у відьшенні до всіх 910/.

/Гл. схема транспортів через Словаччину/.

Треба додати, що в транспорті їхали повні родини - за виїмком тих, що мусіли бути відсутні, отже головню військових. Всі урядовці їхали разом зі своїми повними родинами, а відносно дітей, то ці їхали зі своїми батьками абсолютно всі. Не було випадку, щоби якінебудь батьки лишили десь свою малолітню дитину.

Після такого твердження переходимо до загальної аналізу. Із схеми бачимо, що найменше є чоловіки між 15 і 30 роком життя, кількість цих чоловіків зовсім непропорціональна до жінок того самого віку. Причина цього та, що саме з цього віку багато чоловіків пішло до війська. Та сама міркування слід віднести й до віку 30 - 35 років.

Позати в очі впадає дуже мала кількість дітей. Коли зважити, що вік від 25 - 45 є головно віком батьків дітей до 15 років, то побачимо, що 153 чоловікам і 194 жінкам, разом 347 особам, відповідає тільки 192 дитини. Стан дуже некорисний і говорить сам за себе. Транспорт складався виключно з інтелігенції і декількох міщан. Українців зі Східної України було коло одної третини. Вони рідко мають більше за одну дитину.

Що таке некорисне відношення числа дітей не є випадкове в згаданому транспорті, доказують ще інші дані, які маємо під рукою. А саме, до 20.11.1944 переїхало через Братиславу до Німеччини 11.651 українських утікачів, в цьому 851 дитина, понад 1381 пониже 10 років, разом 2232 дитини, що становить 19% у відношенні до загального числа тих, що переїхали. В аналізованому транспорті 21%. Найстарший чоловік у транспорті був з 1885 року /78 років/, а найстарша жінка з 1861 /83 роки/. Дітей, що уродилися в 1944 році, було 9 /4 хлопчиків і 5 дівчаток/.

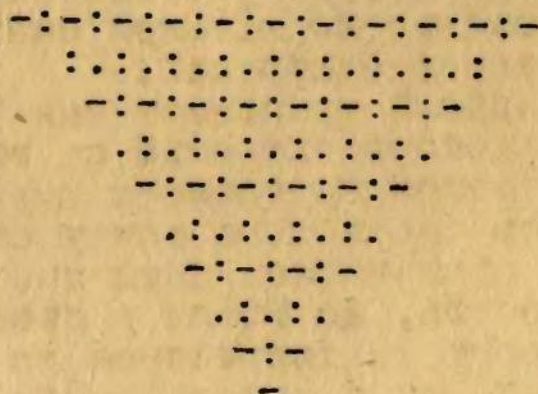
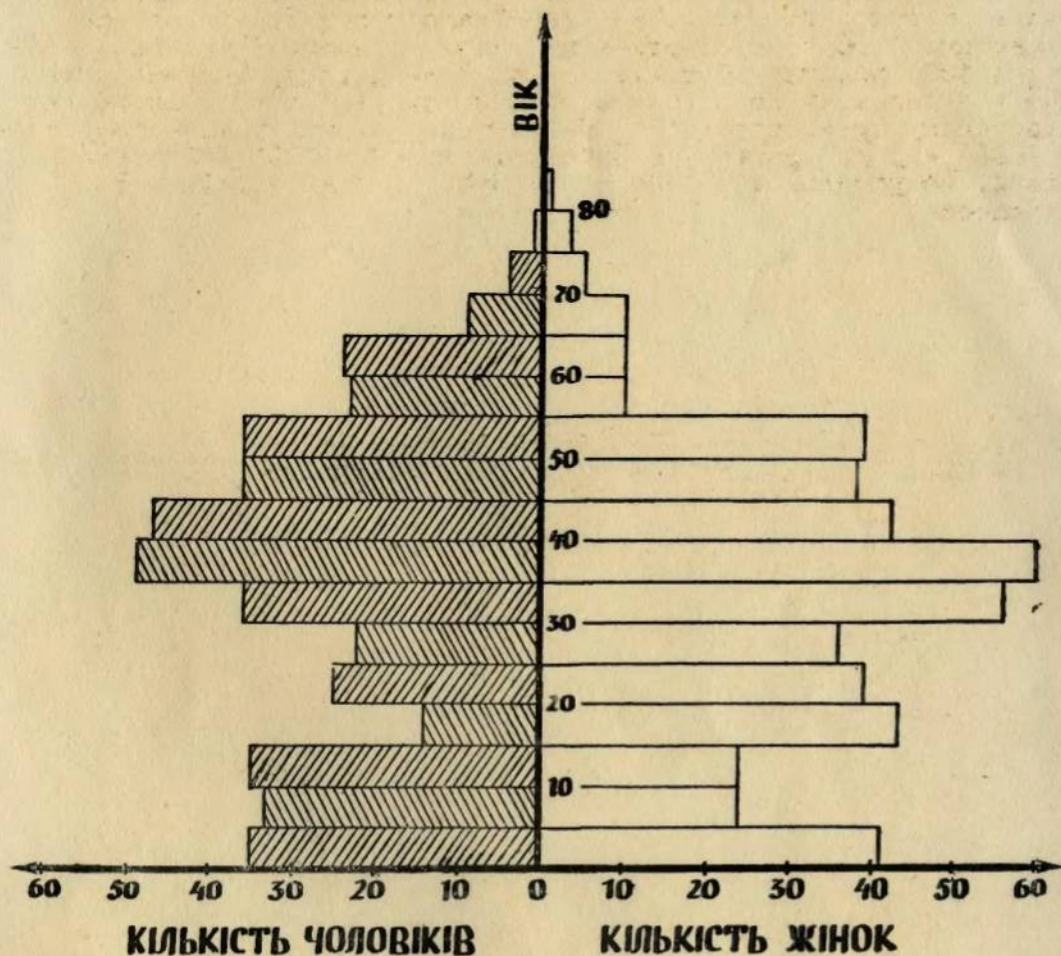

СХЕМА ТРАНСПОРТІВ ЕМІГРАЦІЇ ЧЕРЕЗ СЛОВАЧЧИНУ ПО ВІКУ.

УКРАЇНСЬКЕ ГР.-КАТ.ДУШПАСТІРСТВО
В НІМЕЦЧИНІ.

Для релігійного обслуговування українців гр.-кат. обряду були до війни 1939 р. на терені Німеччини всього дві церковні станиці: греко-католицька парохія у Відні /з одинокю на німецьких землях українською церквою св.Варвари/, основана 160 літ тому, та душпастирська станиця у Берліні, що повстала в часех першої світової війни при одним з берлінських римо-катол. костелів.

Нова світова війна привела на територію Німеччини тисячі, а згодом сотні тисяч наших вірних. Оснування центральної церковної організації для них стало пекучою потребою. Ідучи назустріч цій потребі, іменувала Апостольська Столиця в 1940 р. берлінського душпастиря о.пралата Др.Петра Вергуна Апостольським Візитатором з правами Апостольського Адміністратора для всіх цих нових українських емігрантів. У 1941 р. основано в Берліні окрему греко-католицьку парохію при одним римо-католицьким костелом, а згодом створено по всіх важніших осередках Німеччини душпастирські станиці з українськими священниками для релігійного обслуговування емігрантів. Гр.-кат. парохія св. Варвари у Відні, що обслуговує не тільки українців, але й інших вірних гр.-кат. обряду /німців, румунів, хорватів, тощо/ і тому підлягає юрисдикції віденського Архієпископа як Делегата Апостольської Столиці, творить осібну центральну парохію для всіх вірних гр.-кат. обряду, які живуть на території б.Австрії і обслуговує їх при допомозі сотрудників церкви: св.Варвари та душпастирів, призначених Апостольським Візитатором у Берліні за згодом Віденського о.Кардинала.

За приписами німецької поліції українці гр.-кат.обряду мають право, як і всі чужоземні робітники /крім поляків та східних робітників/ брати участь у всіх німецьких богослуженнях, ходити до костела, приймати св.Таїни, христити дітей, вінчатись, одначе у к р а ї н с ь к і богослуження можуть для них служити тільки українські священники і то такі, що мають особливий дозвіл - в Райху від міністерства для церковних справ у Берліні, в Остмарк - від дотичного кравового намісника /Райхштатгальтера/. Крім цього, такі богослуження мусять бути заздалегідь згодошені в поліції та інших державних установах. Полякам та східним робітникам на такі богослуження приходити заборонено.

Релігійне обслуговування вірних, що живуть поза місцями осілку їх душпастирів, можливе тільки в неділі та на головні гр.-кат. свята /Різдва, Великдень/. У ці дні українські душпастирі, затверджені владою відправляють для них богослуження в римо-католицьких костелах: співання - звичайно тільки в більших, центрально положених місцевостях і то тільки раз у місяць. А бувають місцевості і цілі краї, де задля браку священників і труднощів із здобуттям затвердження /напр. в останніх двох місяцях в Остмарк/ такі богослуження зовсім не відбуваються.

Під сою пору знаходиться по всіх і більших містах, а то і селах, особливо в Остмарк, багато наших священників, евакуованих з Галичини. Вони служать по римо-католицьких

костелах, але відправляти торжественні богослуження для українців без особливого дозволу німецької влади їм не вільно.

Почаємо адреси українських душпастирських станцій у Німеччині:

Apostolischer Visitator für Ukrainer Großdeutschlands Msgr. Dr. Petro Werhun, (1) Berlin SO 36, Elsenstraße 110 Tel.: 68 47 30

Norddeutschland: (1) Berlin N 58, Pappel-Allee 60, Petro Romanyschyn
Tel.: 44 19 15

(2) a) Lübben/Spreewald, Hauptstraße 1/2, Konstantyn Stangret

(23) Bremen, Kohlhöckerstraße 22, Jaroslau Elyjiw

(24) Eutin/Mecklenburg, Lübeckstraße 1, Mykola Zbyr

Mitteldeutschland: (10) Bautzen/Sachsen, Paulistraße 45/1, Wasyl Gumowskyj

Südwestdeutschland: (16) Limburg/Lahn, Dizerstraße 65, Konstantyn Tymotschko

(22) Bonn/Rhein, Humboldtstraße 13, Jaroslau Polanskyj

(17 a) Sasbach b. Achern, Kr. Brühl, Baden, Erlendbadstraße 202, Iwan Bojtschuk

(17 b) Straßburg-Schiltigheim/Elsaß, Heffnungstr. 29, Roman Marian Curkowskyj

Süddeutschland: (13 a) Bamberg, St. Jakobsplatz 8, Tel.: 1470, Hermann Better

(13 b) München, Pulling bei Freising b. Dr. Scherg Wolodymyr Malantschuk

Ostdeutschland: (5 a) Leutsdorf, Post Reinsberg, Bez. Briesen, Westpr. Jaroslau Fedunyk

(6) Posen, Wiesenstraße 7/II, Dr. Fylymon Pobihuschka

(6) Litzmannstadt, König Heinrich-Straße 38/10
Dr. Emilian Stasiuk

Schlesien: (8) Breslau 1, Josephstraße 7, Jarema Hawryluk

(9 a) Kattowitz O/S, Yorkstraße 1/II/6, Onufrij Wolanskyj

(9 a) Langlieben, Kr. Kosel O/S, Hauptstraße 36, Andrij Dutka

(9 a) Sosnowitz O/S, Karpfenstraße 2, Stepan Iwasyk

(9 a) Emanuelsegen O/S, Weigelstraße 2, Iwan Schechowitsch

(9 a) Heydebreck O/S, Hipperstraße 5, Mykola Budz

Sudetenland: (11 a) Leitmeritz/Sud. Dr. Meinerstraße 7, Mykola Wojakowskyj

Ostmark: (12 a) Wien I, Riemergasse 1, Tel.: R 24 8 75, Griech.-kath. Zentral-Pfarramt zu St. Barbara, Dr. Myron Hornykewytsch

"УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ОБ'ЄДНАННЯ"

У Н О

"Ukrainische Nationale Vereinigung", e.V.

Адреса Централі: Berlin - Weissensee, Charlottenburgerstr. 59, im Hof, rechter Seitenflügel.

Орган: "Український Вісник", адреса як вище.

Українське Національне Об'єднання /У Н О/ - у якого проводі стоїть Головна Управа УНО в Берліні, - це статутова організація, зареєстрована у берлінському суді в дні 1.12. 1933 року, що має своєю метою: Об'єднання і провід усіх українських національних сил у Німеччині, Протектораті Чехії і Моравії та в прилучених країнах. Поширення праці на останні краї сталося напередодні цієї війни.

Завдання УНО з'ясоване у двох точках статуту: а/осягнення української національної волі й державної самостійності Соборної України, б/заступництво всіх українських національних інтересів. До часу створення урядових станиць суспільної опіки УНО заступало і боронило й соціальних прав своїх членів і всіх українців, що зверталися з дим до нього. УНО допомогло створенню цих станиць, бачучи велику потребу існування окремих станиць суспільної опіки, і відступило туди своїх крадих працівників на опікунів.

Вибрані Загальними Зборами Голова УНО покликає чотирьох членів Головної Управи, як керівного органу під Проводом Голови.

Для виконання передбачених статутом завдань Головна Управа УНО засновує філії та Гуртки, яких нараховує тепер близько 300. Ще перед роком це число досягало тисячі. Для налагодження тісного зв'язку низових клітин поміж собою та з Головною Управою і для нормування праці низових клітин Головна Управа УНО покликала в дні 2.4.1941 р. до життя Обласні Управи УНО в місцях осідку обласних урядів. Обласній Управі УНО, що являється контрольным та допоміжним для низових клітин органом Головної Управи, підлягають усі низові клітини УНО даної області. Клітини УНО розсіяні по цілому терені Німеччини і оснуються та зникають відповідно до приходу чи від'їзду робітників - членів з даної місцевини. Сталий характер мають клітини у Протектораті та в прилучених східних німецьких краях, де перебуває стара еміграція або наші люди, що залишилися там ще як засланці в Польщі.

Проводи низових клітин, затверджені Головною Управою, керують працею низової клітини. Допоміжними в праці їх є поодинокі секції, з яких найважливіші є: культурно-освітня, молоді, жіноча, комбатантів, мистецька, преси й пропаганди.

Для осягнення своєї мети завдання Головна Управа УНО покликає до життя фахові комісії, видає літературу в українській та чужих мовах, влаштовує імпрези, лекції, реферати, виклади. Останні чотири ділянки праці виконують Проводи низових клітин для своїх членів безпосередньо. Перед трьома роками Головна Управа УНО утворила у Празі своє Культурно-Наукове Видавництво УНО /КНВ/, що видає наукові твори наших учених та твори нашого письменства або замовляє наукові твори та зберігає їх на час, коли

їх можна буде видати.

Членами УНО можуть бути всі українці, що 22 червня 1941 р. перебували на терені Німеччини. В останньому році поважно обмежено можливості вступати в члени УНО та скреслено коло двох десятків тисяч членів. Все ж таки УНО має сьогодні понад три десятки членів.

Обласні Управи УНО, Філії та Гуртки у напрямних своїй праці керуються правильниками, затвердженими Головною Управою УНО.

Приходи УНО складаються виключно з членських внесків і добровільних пожертв членів УНО та приватних осіб. Грошові засоби є зосереджені в Національному Фонді УНО, який призначає їх в міру потреби на допомоги нашим науковим й іншим установам, на культурні потреби, школи, студентські стипендії, на допомогу полоненим, хворим членам УНО та інвалідам Українських Армій.

"УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В НІМЕЧЧИНІ"

Ukrainische Gesellschaft in Deutschland, e.V.

Berlin N 58, Weissenburgerstr. 55

Орган: "Українська Дійсність", Prag I, Viktoriastr. 25/I-E

"Українська Громада в Німеччині" -- це українська громадська організація на еміграції, що існує від 1922 р. Осідок її центральний Берлін. Протекторат над нею виконує її Почесний Керманіч -- Гетьман Павло Скоропадський. Сфера її діяльності в територіяльному розумінні поширюється на Великонімеччину і Протекторат Чехія і Моравія. Керуючим органом Української Громади є Організаційна Рада; її члени вибираються частинно Делегатським З'їздом, частинно призначає їх Почесний Керманіч. Біжучими справами У.Г. керує її Головний Провідник, якого призначає Почесний Керманіч з членів Організаційної Ради. Головний Провідник знову призначає Головну Управу з трьох осіб на Обласних Провідників і Провідників Філій УГ.

Мета У.Г.: а/об'єднання українців на згаданих теренах на засаді самостійности Української Держави; б/плекання національно-державницької думки і чину серед українців загада их теренів, в/вислів думок українцями про стан українського питання взагалі та на згаданих теренах зокрема, г/вияснювання української справи та правдивого її наświetлювання також і в неукраїнських колах Німеччини, ґ/ ведення національно-культурної та інформативної діяльності серед українців, що живуть на названих вгорі теренах, а також їх матеріальна підтримка.

Засоби для здійснення цієї мети: влаштування зібрань, викладів, доповідей, рефератів політичного, літературного та іншого характеру, вистав, концертів, товариських сходин, курсів, бібліотек, читалень, видавання друкованого органу і книжок в українській та інших мовах, допомога своїм незаможним членам, влаштування домівок, їдалень і т.п.

Фонди для здійснення цих завдань творяться з: 1/членських внесків, 2/пожертв приватних осіб -- українців та українських установ, 3/інших прибутків з українських джерел.

На терені Великонімеччини "Українська Громада" має сорок кілька філій, а всіх членів - понад 4.500. У зв'язку з воєнними обставинами кількість членів є в плывкому стані, як також діяльність філій, що в одних є живіша, в других - менш рухлива. При більшості філій є бібліотека; філії мають свої домівки.

Видавнича діяльність У.Г. тепер теж обумовлена воєнними обставинами. Вийшло за весь час існування У.Г. кільканадцять книжок і брошур, між ними і в німецькій мові. Органом Української Громади є "Українська Дійсність", що появляється тричі в місяць. В 1944 р. заходами У.Г. почав теж появлятися на цикльостиді "Воєнно-науковий альманах". Адреса: Ukrainische Gesellschaft, Berlin N 58, Weissenburgerstr. 55.

Членом Української Громади може стати кожний українець /-ка/, що стоїть на ґрунті державної самостійности українського народу, не є ворожий ідеї Гетьманства та перебував на згаданих вище територіях до 22 червня 1941 р.

"НАЦІОНАЛІСТИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ
ВЕЛИКОНІМЕЧЧИНИ"

"Nationalistische Organisation Ukrainischer Studenten
Grossdeutschlands" e.V.

Berlin S 2, Kleine Präsidentenstr. 7/I, 12.
Орган: Вилетень, адреса як поведе.

Організація, яка об'єднує Українське Студентство на терені Великонімеччини є НОУС. Вона являє собою академічну організацію та зареєстроване товариство.

Територією діяльності організації є терен Райху включно з Протекторатом. На цій території НОУС має право організовувати свої філії та представництва, а саме - в тих місцевостях, що в них є університети чи високі фахові школи.

Ціллю організації є, дбати про духові та матеріальні вартості українських студентів, виховувати українську молодь приготовляючи її до виконання великих завдань серед свого народу.

Членом НОУСа є кожний /-а/ український /-а/ студент /-ка/, що є записаний в Великонімеччині на якійсь високій школі або якомусь інституті, зрівняному з високою школою.

На чолі НОУС'у стоїть Провідник, отже оснований НОУС'у є засада провідництва, що одначе не виєлміновує участі та ініціативи цілого загалу студентства. Вона вносить до цієї участі виразний елемент порядку та організаційної ієрархії. При тому іде натиск не на ієрархів постів, а в першу чергу на ієрархів самих справ.

Провідник покликуює собі своїх співробітників. В цей спосіб повстає Централь НОУС-у.

Праця Централі не покривається змислово з працею поодиноких студентських товариств, хоч має багато стичних

лній з ними. Її завдання лежить в першу чергу там, де треба формувати духовий зміст студентського життя, де треба визначувати йому позиції в цілості української суспільності та серед цієї чужої дійсності, в якій студент проживає.

Органом Централі НОУС-а є "Бюлетень".

Нижчими клітинами НОУС-у є філії та делегатури. Делегатури є там, де кількість студентів є нижча ніж 10. До філій НОУС-у належать: "Мазепинець" Берлін, УАТ "Січ" - Відень, Українська Академічна Громада - Прага, УАТ "Січ" Грац, "Основа" Данціг, "Чорно Море" - Бреслау і "Батурин" - Мюнхен; делегатури НОУС-у є в Дрездені, Інсбруку й Лінці.

У поодиноких товариствах /філії, делегатури/ кожний член студентської суспільності має змогу працювати "забирати голос". Участь у сходинах, відчити, дискусії, секції для спеціальних завдань, імпрези і т.д. є знаменитим тереном для попису студента. Тут він має можливість творчої участі і це є підбудова цілої піраміди.

Крім того має НОУС ще одну інституцію - Раду Сеніорів. Завданням Ради Сеніорів - за зразком подібних організацій у інших народів - є гуртувати тих "старших" головно зможуть професорів вищих шкіл і науковців, що своєю працею й інтересами близько зв'язані з молоддю й академічним життям і мають для нього повне розуміння. Рада Сеніорів старається доброзичливою радою, а коли треба то й чином, стати в пригоді. Проводові та загалові українського студентства і полегшити йому нормальну і позитивну працю серед складних обставин академічного життя в чужому середовищі.

При "Раді" діє окрема "Шкілька Комісія" зложена з професорів і студентських сил, завданням якої є уможливити українському студентству студіювання на високих школах. Великої Конімеції.

З м і с т:

	Стр.
1. Від Редації	1
2. В.К у б і й о в и ч: До ПП Керманичів, Голов Станиць і всіх співробітників УЦК	3

I. Ч А С Т И Н А

3. Відділ Організаційний: Об'єдник ч.1	5
" ч.2	10
" ч.3	12
" ч.4	14
" ч.5	20
" ч.6	22
Пояснення до орг.схеми УЦК	28
4. КодУС	29
5. Військова Управа Галичина	30

II. Ч А С Т И Н А

6. Українська еміграція у 1944 році	31
7. Инж.А.М і л я н и ч: Українська еміграція в Словач- чині	34

III. Ч А С Т И Н А

8. Українське гр.-кат.душпастирство	41
9. Українське Національне Об'єднання	43
10. Українська Громада в Німеччині	44
11. Націоналістична Організація Українських Студентів	45
12. Зміст	47

В цьому числі поміщені ось такі с х е м и: 1/Орг.схема
УЦК /стр. 28 /, 2/Схема транспортів еміграції через Словач-
чину по віку /стр.40 /

В и д а в: Український Центральний Комітет, Краків,
вул.Зелена 26.

Herausgeber: Ukrainischer Hauptausschuss, Krakau, Grü-
negasse 26.

Всі права передруку застережені.